BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

10 yıl

KAMU HARCAMALARININ BİLEŞİMİNİN BÜYÜME VE REFAH ETKİLERİ

MAYIS 2008

betam
Bahçeşehir Üniversitesi
Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi

AÇIK TOPLUM ENSTİTÜSÜ
Türkiye Temsilciliği

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

10 yıl

KAMU HARCAMALARININ BİLEŞİMİNİN BÜYÜME VE REFAH ETKİLERİ

MAYIS 2008

betam
Bahçeşehir Üniversitesi
Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi

AÇIK TOPLUM ENSTİTÜSÜ
Türkiye Temsilciliği

PROJE YÖNETİCİSİ

Prof. Dr. Seyfettin GÜRSEL
*Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi (*betam*) Direktörü*

PROJE DANIŞMANI

Prof. Dr. Asaf Savaş AKAT
Bilgi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü

PROJE ARAŞTIRMACILARI

Dr. Ozan BAKIŞ
Galatasaray Üniversitesi, Ekonomi Bölümü

Renginar DAYANGAÇ
Galatasaray Üniversitesi, Ekonomi Bölümü

Ayça Akarçay GÜRBÜZ
Galatasaray Üniversitesi, Ekonomi Bölümü

Prof. Dr. Ahmet İNSEL
Galatasaray Üniversitesi, Ekonomi Bölümü

Prof. Dr. Thomas JOBERT
Galatasaray Üniversitesi, Ekonomi Bölümü

Fatih KARANFİL
Galatasaray Üniversitesi, Ekonomi Bölümü

Yard. Doç. Dr. Bilge ÖZTÜRK
Galatasaray Üniversitesi, Ekonomi Bölümü

Dr. Sezgin POLAT
Galatasaray Üniversitesi, Ekonomi Bölümü

Yard. Doç. Dr. Ruhi TUNCER
Galatasaray Üniversitesi, Ekonomi Bölümü

İçindekiler:

- Giriş.....3

Asaf Savaş Akat, Seyfettin Gürsel

- 1994-2007 arasında kamu harcamalarının gelişimi……..…19

Ahmet İnsel

- Türkiye'de ve AB'de kamu harcamaları: karşılaştırmalı bir inceleme…...33

Ayça Akarçay Gürbüz

- Sağlık ve eğitim harcamalarının illere göre karşılaştırmalı incelemesi.....56

Fatih Karanfil, Sezgin Polat

- Kamu harcamaları ve büyüme, zaman serileri analizi……....81

Ozan Bakış, Thomas Jobert, Ruhi Tuncer

- Kamu harcamalarının bileşiminin büyüme ve refah etkisi……..105

Renginar Dayangaç, Seyfettin Gürsel, Bilge Öztürk

Bölüm 3:
Sağlık ve eğitim harcamalarının illere göre karşılaştırmalı incelemesi

Fatih Karanfil, Sezgin Polat

1. Giriş

Bu bölümdeki temel amacımız Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşayan halkın sağlık ve eğitim hizmetlerinden ne oranda faydalanabildiklerini başka bir ifadeyle, kamunun bu temel iki hizmetini farklı bölgelere ne oranda götürebildiğini tespit etmektir.

Bu bölümde iller temelinde yapılan analizler Türkiye'de kamu harcamalarının son yıllarda geniş anlamda bölgesel eşitsizliği ne derece azaltabildiğini göstermesi itibariyle kamu harcamalarının değerlendirilmesi çerçevesinde önem arz etmektedir. Ayrıca bu harcamalar içerisinde yapılabilecek muhtemel bir bütçe kaydırmasında önceliğin hangi alanlara verilmesi gerektiğini gösterebilecek bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Eğitim ve sağlığı ilgilendiren diğer kamu yatırımları il bazında karşılaştırma yapma olanağı sunmadığından, bu çalışmanın içerisinde sadece kamunun sunduğu eğitim ve sağlık hizmetleri ve bu hizmetlerin temininde önemli olan fiziki koşullar (altyapı) ve personel durumu dikkate alınmıştır.

Çalışmanın geri kalan kısmı dört bölümden oluşmaktadır. İkinci bölüm çalışmada kullanılan yöntemlerin metodolojik analizini yapıp verilerin kaynağını ve değişkenlerin tanımını vermektedir. Üçüncü bölümde sağlık sektöründe personel ve fiziki altyapı dağılımındaki eşitsizlik il bazında gösterilmeye çalışılmıştır. Benzer analizler dördüncü bölümde eğitim hizmeti için yapılmıştır. Çalışmanın son bölümünde varılan temel sonuçlar özetlenmiş ve bazı politika önerileri verilmiştir.

2. Veriler ve metodoloji

Bilindiği üzere bölgesel eşitsizlik çalışmalarında kullanılan tek boyutlu analiz yöntemleri (örneğin kişi başına milli gelir) politika yapıcılar için yeterli bilgiyi sunamamakta ve çok boyutlu analizlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda bölgesel eşitsizlikler irdelenmek istendiğinde salt kamunun yatırımlarını ve verdiği

hizmetlerini bileşenlerine ayrıştırmadan incelemek, bu bileşenlerin göreli rollerini tespit edememeye yol açmaktadır. Bir diğer taraftan ise, kamu harcamaları içerisinde yüksek önemi haiz sağlık ve eğitim harcamalarının ülke içindeki dağılımının bölgesel farklılıklar üzerinde ne gibi etkiler doğurabileceğini göstermek ve hangi bölgelerde öncelikle hangi politikaların uygulanması gerektiği sorusuna tatminkâr bir yanıt verebilmek için çok değişkenli bir analiz kaçınılmazdır. Diğer taraftan sağlık ve eğitim harcamalarının çok farklı bileşenlerinin olması, ve bu bileşenler arasında dahi bölgesel eşitsizliklerin varlığı, kamu harcamalarının yönü ve bütçe tahsisatı konusunda politika yapıcıya sunulacak önerilerde yine çok değişkenli bir analizi gerekli kılmaktadır. Bu sebepten ötürü sağlık ve eğitim harcamaları da kendi içerisinde bileşenlerine ayrılıp incelenmelidir. Nitekim, ancak bu ölçekte bir analiz bölgelerin profilini açık bir şekilde ortaya koyabilir.

Çalışmamızda iki temel veri seti kullanılmıştır. Sağlık verileri Türkiye İstatistik Kurumundan temin edilmiş olup 1995-2006 yıllarını kapsamaktadır. Uzman hekim, pratisyen hekim, sağlık memuru, hemşire ve ebe sayıları kullanılarak illerin mevcut sağlık personeli açısından durumlarının analiz edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca kamunun sağlık hizmetinde sağladığı fiziki koşulları incelemeye katmak amacıyla 100 bin kişi başına düşen yatak sayıları kullanılmıştır. Eğitim verileri ise 1997-2006 dönemine ait olup yine Türkiye İstatistik Kurumu tarafından derlenmiştir. Okulöncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrenci, öğretmen ve derslik sayıları kullanılmıştır. Öğretmen başına düşen öğrenci sayıları ile eğitimde personel yönlü bir analiz yapılmak istenirken, derslik başına düşen öğrenci sayısı ile eğitimdeki fiziki koşulların incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada kullanılan bütün veriler yıllık olup 81 ili kapsamaktadır. [19]

Çok değişkenli bir analize karar verdikten sonra ikinci aşamada metodolojik çerçevenin belirlenmesi gelmektedir. Bu noktada literatürde sıkça kullanılan istatistik metotlarından birini veya birkaçını uygulamamız gerekmektedir. Theil endeksi ve Gini katsayısı eşitsizlik ölçümleri arasında en popüler olanlarıdır. Biz de çalışmamızda bu iki ölçütü kullanarak eğitim ve sağlık hizmetlerinden faydalanmada Türkiye'de iller arası eşitsizliğin boyutlarını saptamaya çalışacağız.

[19] 1996 yılı için Osmaniye ve 1999 yılı için Düzce illerine ait bilgiler, bu illerin önceden bağlı bulundukları illerde yer almaktadır.

Gini katsayısı aşağıdaki formül ile elde edilmektedir:

$$G = \frac{2}{\overline{X}n^2} \sum_{i=1}^{n} \left(s_i - \frac{n+1}{2} \right) X_i \qquad (1)$$

Burada $\overline{X}$ *X* değişkeninin ortalama değerini, *n* il sayısını, s_i ise *i* ilinin *X* değişkeni için bütün illerin bulunduğu sıralamadaki yerini göstermektedir. Bu durumda eğitim veya sağlık hizmetinin yukarıda bahsettiğimiz bileşenlerinden herhangi birinde en iyi performans gösteren il için $s_i = 1$ olurken en kötü durumdaki ilde $s_i = n = 81$ olacaktır. Bu formül bize her sene için ayrı bir katsayı verir ve bu katsayı 0 ile 1 arasında değer alır. 0 değeri mutlak eşitliği 1 ise mutlak eşitsizliği gösterir. Böylece Gini katsayısındaki azalma daha eşit bir dağılıma işaret eder. Dağılımdaki eşitsizliği ölçmede kullanılan bir diğer ölçüt olan Theil endeksi de yorumlanması güç gibi görünen bir formül ile şu şekilde hesaplanmaktadır:

$$T = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^{n} \frac{X_i}{\overline{X}} \ln \left(\frac{X_i}{\overline{X}} \right) \qquad (2)$$

Buradaki parametreler de Gini katsayısını hesaplamada kullanılan formülde verilen parametreler ile aynı anlama gelmekte olup bütün illerin eğitim veya sağlık hizmetinden ayni oranda faydalandığı durumda (mutlak eşitlik) $T = 0$, bir ilin bütün hizmetleri aldığı ve diğer illere hiçbir hizmetin götürülmediği uç bir durumda ise (mutlak eşitsizlik) $T = \ln(n)$ olacaktır, başka bir ifadeyle $T \in [0, \ln(n)]$ bulunur. Dolayısıyla aynen Gini katsayısında olduğu gibi Theil endeksinde de yıllar içerisinde azalma hizmetlerin daha eşit dağıtıldığını gösterecektir.

Görüldüğü üzere Gini katsayısı ve Theil endeksi her yıl için eğitim ve sağlık hizmetlerinden faydalanmada Türkiye'deki eşitsizliği gösteren birer değer verecek olup, bu değerler bize hizmet dağılımının genel seyrini ve bugünkü durumunu özetleyecektir.

3. Sağlık sektörü

Hiç şüphe yok ki sağlık ve eğitim hizmetleri bir ülkenin kalkınmışlık düzeyini gösteren ve ileriki yıllarda ülkenin kalkınma potansiyelini belirleyen en önemli iki unsurdur. Anayasal bir hak olan sağlık hizmetinden faydalanma politika yapıcı tarafından kaynaklar dâhilinde tüm vatandaşlar için eşit oranda sağlanmalıdır. Bu

durum sosyal kamu olmanın gereğidir. Bu bölümdeki amacımız son yıllardaki siyasi iktidarların bu gereği ne derece yerine getirdiklerini göstermek ve Türkiye'de sağlık hizmetinden faydalanmada bölgeler arası eşitsizliğin boyutlarını ortaya koymaktır. Türkiye'de kamu harcamaları arasında bir bütçe kaydırması yapıldığında sağlık harcamalarında ne yönde bir artırım yapılması hususunda politika yapıcıya önerilerde bulunacağımız bu bölüm sonuçları itibariyle önem arz etmektedir.

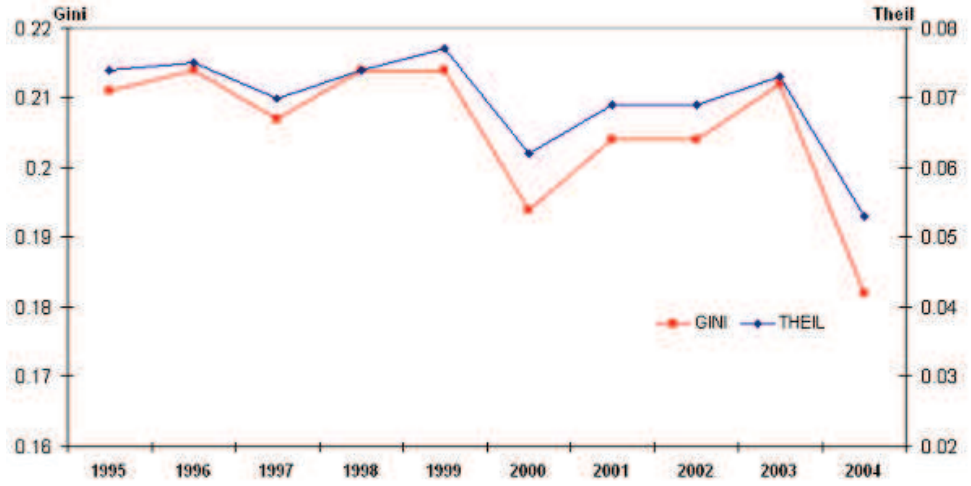
Genel olarak il bazındaki dağılımı incelerken iki tür etkiden söz edilebilir: seviye etkisi ve eşitsizlik etkisi. Seviye etkisi verilen hizmetlerdeki iyileşme veya kötüleşmeyi ortaya koyarken, Gini ve Theil endeksi ile incelenen eşitsizlik il bazındaki dağılımın nasıl oluştuğunu ortaya koymaktadır.

İllerin sağlık hizmetinde bulunan personel sayısı açısından 10 yıllık dönemler içerisinde (1995-2004) durumu incelendiğinde bütün illerde gayet belirgin bir iyileşmenin olduğu göze çarpmaktadır (Bkz. Ek 2 Tablo 1). Diğer taraftan, sağlık hizmetinde sunulan fiziki koşullar göz önüne alındığında iyileşmenin daha az belirgin bir hal aldığı ve İstanbul, Ankara, Diyarbakır gibi bölge nüfusun yoğun olarak yaşadığı illerde 12 yıllık dönemde (1995-2006) 100 bin kişiye düşen yatak sayısında azalma olduğu gözlemlenmektedir (Bkz. Ek 2 Tablo 2). Yapılan bu ilk gözlemler bize Türkiye'de sağlık hizmetinde göreli bir iyileşmenin olduğu sonucuna varmamızı sağlamaktadır. Ancak bu iyileşme her il için ayni oranda mı olmuştur? Bu soruyu başka bir şekilde sorarsak: sağlık hizmeti makro boyutta bir pastaya benzetilirse bu pasta iller arasında incelenen dönem içerisinde daha adil mi pay edilmiştir yoksa eşitsizlik zamanla artmakta mıdır? İste tam burada yukarıda kısaca anlattığımız Gini katsayısı ve Theil endeksi sağlık hizmetinin iller arası dağılımının seyrini saptamaya imkân sağlamaktadır.

Burada karşılaştırmalı bir analiz yapabilmek için sağlık hizmeti veren personeli tek bir personel cinsinden ifade etmemiz gerekiyor. Biz 100 bin kişi başına düşen uzman hekim sayılarını kullanmayı tercih ettik. Belirli bir yılda herhangi bir il için 100 bin kişi başına düşen toplam personel sayısı hesaplanırken, önce Türkiye ortalamasında bir ilde bulunan her tip sağlık personelinin sayısı elde edildikten sonra bu ortalama nirengi noktası olarak kabul edilip her bir ildeki personel sayısı uzman hekim cinsinden yeniden ifade edilerek toplanır (Bkz. Ek 2 Tablo 1).

Buradan elde edilen sayıları Gini katsayısını, Theil endeksini ve daha sonra sağlık endeksini hesaplarken kullanacağız *(bkz Ek 1)*.

Şekil 1: *İl bazında sağlık personeli dağılımda eşitsizlik (100 bin kişi başına)*

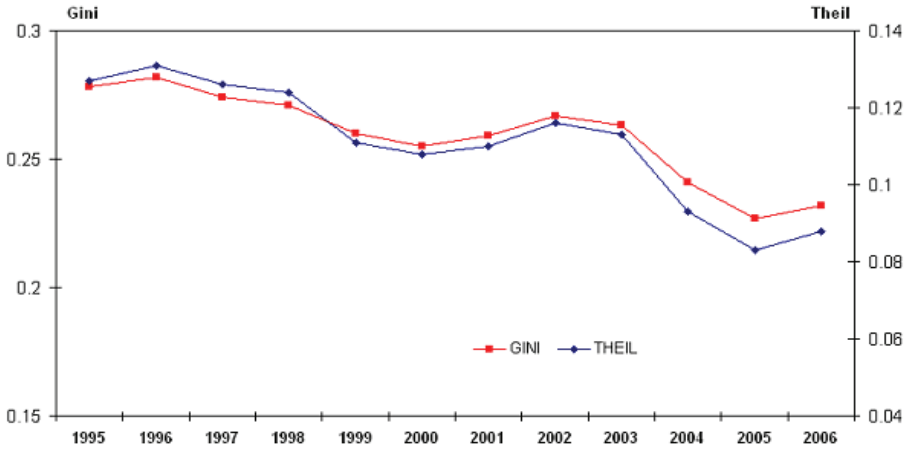


Şekil 1 ve 2'nin gösterdiği ilk önemli sonuç sağlık hizmetinde iller arası personel dağılımının fiziki koşullara göre daha eşit olduğudur. Buna mukabil, sağlık personeli dağılımında 2004 yılına kadar bir iyileşme görünmemektedir. Ne yazık ki elimizde 2005 ve 2006 yılına ait veriler bulunmaması bu iyileşmenin geçici veya kalıcı olduğu hususunda bir yorum yapmamızı mümkün kılmamaktadır. Burada bir diğer önemli sonuç ise kişi başına düşen yatak sayılarının dağılımında yavaş da olsa yıllar içerisinde bir iyileşme eğiliminde olduğudur. Hastane kurmanın yüksek maliyetli ve zaman alan bir iş olduğu göz önüne alındığında bu durum makul karşılanmalıdır.

Tablo 1 ve Tablo 2 sağlık hizmetinin 1995-2006 döneminde iller arası dağılımına ayrıntılı bakışı mümkün kılmaktadır.

Her iki tabloda da göze çarpan en önemli özellik en kötü iller içerisinde istisnasız sürekli Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi illerinin bulunmasıdır. Diğer taraftan bazı illerde sağlık personeli sıkıntısı önce gelirken

Şekil 2: *İl bazında yatak dağılımda eşitsizlik (100 bin kişi başına)*



Tablo 1: *İl bazında oluşturulmuş sağlık personeli endeksi ve sıralaması(ilk ve son 10 il)*

Sıralama		1995		1996		1999		2000		2003		2004
1	Ankara	361.8	Ankara	371.1	Antalya	426.0	Ankara	385.4	Ankara	433.5	Ankara	478.4
2	Bolu	274.2	Bolu	279.5	Ankara	398.0	Elazığ	289.4	Izmir	351.9	Izmir	387.5
3	Izmir	261.4	Izmir	277.1	Izmir	288.3	K.Maraş	289.2	Edirne	341.1	Edirne	377.9
4	Eskişehir	240.2	Eskişehir	247.3	Edirne	281.6	Uşak	271.8	Eskişehir	326.6	Eskişehir	368.1
5	Edirne	231.2	Edirne	245.5	Tunceli	271.3	Istanbul	261.5	Isparta	325.5	Tunceli	339.8
6	Isparta	218.1	Isparta	242.0	Eskişehir	268.4	Burdur	260.9	Tunceli	313.2	Isparta	337.3
7	Istanbul	208.1	Artvin	222.5	Isparta	266.6	Gaziantep	253.2	Burdur	306.3	Bolu	329.6
8	Artvin	207.0	Istanbul	210.7	Artvin	257.6	Artvin	240.1	Kırıkkale	297.5	Denizli	320.4
9	Burdur	205.7	Burdur	208.5	Burdur	245.8	Bolu	235.4	Artvin	289.4	Burdur	318.8
10	Muğla	180.3	Tunceli	204.1	Muğla	231.8	Muş	229.0	Muğla	288.9	Artvin	310.9

		1995		1996		1999		2000		2003		2004
70	Hakkari	81.3	Osmaniye	87.9	Adıyaman	103.6	Iğdır	105.1	Adıyaman	119.9	Siirt	150.5
71	Kilis	77.8	Siirt	81.4	Siirt	99.1	Giresun	104.9	Ardahan	119.0	Hatay	150.1
72	Siirt	73.6	Van	80.9	Van	93.6	Yalova	99.4	Siirt	108.2	Yozgat	136.3
73	Bitlis	65.2	Hakkari	69.4	Batman	87.5	Sinop	96.3	Batman	92.9	Van	127.0
74	Batman	63.7	Batman	66.9	Mardin	76.2	Batman	85.0	Hakkari	84.5	Batman	123.9
75	Muş	62.7	Bitlis	63.7	Hakkari	73.1	Mersin	73.9	Van	79.5	Hakkari	122.4
76	Mardin	56.6	Muş	62.5	Muş	70.1	Siirt	73.7	Şanlıurfa	78.0	Bitlis	115.0
77	Ağrı	54.3	Mardin	59.9	Bitlis	69.8	Hatay	73.5	Bitlis	76.2	Muş	105.8
78	Şanlıurfa	51.8	Şanlıurfa	57.0	Şanlıurfa	69.1	Bitlis	72.6	Mardin	71.7	Şanlıurfa	102.7
79	Şırnak	38.3	Ağrı	53.9	Şırnak	64.2	Nevşehir	68.1	Muş	66.7	Mardin	98.4
80			Şırnak	45.3	Ağrı	62.8	Sivas	60.9	Şırnak	61.7	Şırnak	95.4
81							Ağrı	54.6	Ağrı	56.8	Ağrı	84.8

Tablo 2 : *İl bazında yatak sayısı ve sıralama(ilk ve son 10 il)*

Sıralama		1995		1996		1999		2000		2005		2006
1	Isparta	523	Bolu	541	Isparta	532	Isparta	534	Isparta	519	Isparta	578
2	Bolu	486	Isparta	517	Bolu	440	Bolu	440	Bolu	509	Elazığ	567
3	Ankara	399	Elazığ	396	Elazığ	411	Eskişehir	413	Elazığ	448	Edirne	477
4	Elazığ	395	Ankara	391	Kastamonu	390	Elazığ	407	Eskişehir	444	Bolu	463
5	Kastamonu	369	Eskişehir	378	Ankara	389	Kastamonu	397	Edirne	417	Artvin	427
6	Istanbul	359	Kastamonu	373	Eskişehir	376	Ankara	380	Zonguldak	408	Karabük	397
7	Eskişehir	329	Istanbul	358	Istanbul	351	Istanbul	345	Karabük	388	Eskişehir	386
8	Sivas	286	Sivas	287	Erzurum	320	Erzurum	317	Ankara	378	Sivas	385
9	Izmir	282	Izmir	282	Artvin	296	Edirne	309	Sivas	369	Kastamonu	380
10	Trabzon	280	Burdur	277	Izmir	296	Artvin	301	Artvin	345	Zonguldak	375

		1995		1996		1999		2000		2005		2006
70	Karaman	83	Karaman	82	Iğdır	91	Siirt	108	Hatay	138	Bitlis	139
71	Mardin	76	Ş.Urfa	77	Ş.Urfa	88	K.Maraş	105	Kars	129	Kars	134
72	Ş.Urfa	71	Osmaniye	76	Muş	81	Bayburt	102	Adıyaman	128	Ardahan	130
73	Hakkari	67	Mardin	74	Karaman	79	Ş.Urfa	89	Ardahan	127	Muş	129
74	Yalova	66	Şırnak	69	Osmaniye	72	Muş	80	Muş	126	Adıyaman	126
75	Iğdır	65	Hakkari	65	Mardin	69	Osmaniye	71	Osmaniye	122	Osmaniye	121
76	Şırnak	61	Yalova	65	Hakkari	66	Mardin	68	Ş.Urfa	107	Ş.Urfa	110
77	Ağrı	49	Iğdır	63	Şırnak	63	Hakkari	64	Mardin	90	Batman	99
78	Bayburt	48	Ağrı	51	Yalova	61	Şırnak	61	Batman	88	Ağrı	85
79	Batman	46	Bayburt	49	Ağrı	48	Iğdır	60	Hakkari	83	Mardin	77
80			Batman	44	Batman	48	Ağrı	53	Ağrı	81	Hakkari	75
81							Batman	47	Şırnak	60	Şırnak	58

bazılarında ise sağlık hizmetinde fiziki koşulların göreli olarak daha yetersiz olduğu görülmektedir. Örneğin Batman'ın yatak sayılarının temel alındığı sıralamadaki yeri personel sayılarının temel alındığı sıralamadaki yerine oranla çok daha kötüdür. Buna benzer analizler tablonun daha ayrıntılı okunmasıyla çoğaltılabilir.

İyi performans gösteren iller cephesine geldiğimizde ise Bolu ve Isparta illerinin kişi başına düşen yatak sayıları itibariyle en iyi iller olduğu, sağlık personeli açısından bakıldığında ise Ankara'nın açık ara en iyi olduğu ardından ise İzmir'in geldiği görülmektedir.

Yıllar içerisinde her iki sıralama dikkate alındığında Ankara, Eskişehir, Bolu, Isparta, Edirne, İzmir ve İstanbul gibi illerin genellikle üst sıralarda yer aldığını ve yine her iki sıralamada, tüm dönem boyunca Güney Doğu Anadolu illerinin neredeyse tamamının en alt sıralarda bulunduğu tekrar vurgulamak gerekir. Ağrı, Bitlis, Muş, Osmaniye, Ardahan ve Yalova en altta grupta düzenli olarak yer alan iller arasındadır.

4. Eğitim sektörü

Sosyal devlet olmanın diğer bir göstergesi de eğitim hizmetinin hangi yaygınlıkla vatandaşlara sunulduğudur. Doğal olarak eğitim hizmeti, okul öncesi eğitimden başlayarak üniversiteye dek uzanan bir süreci kapsar ve bu haliyle de devamlılık gerektiren en temel hizmetlerden birisidir. En genel ifadeyle kamu ülke için kalkınmışlık açısından belirli bir düzeyin tutturulmasını, vatandaşlar açısındansa eğitim düzeyinin getirdiği olanaklara erişim eşitliğini sağlamalıdır. Beşeri sermayenin oluşmasında eğitim düzeyi ve eğitim olanaklarına erişim eşitliği en kilit kavramlardır.

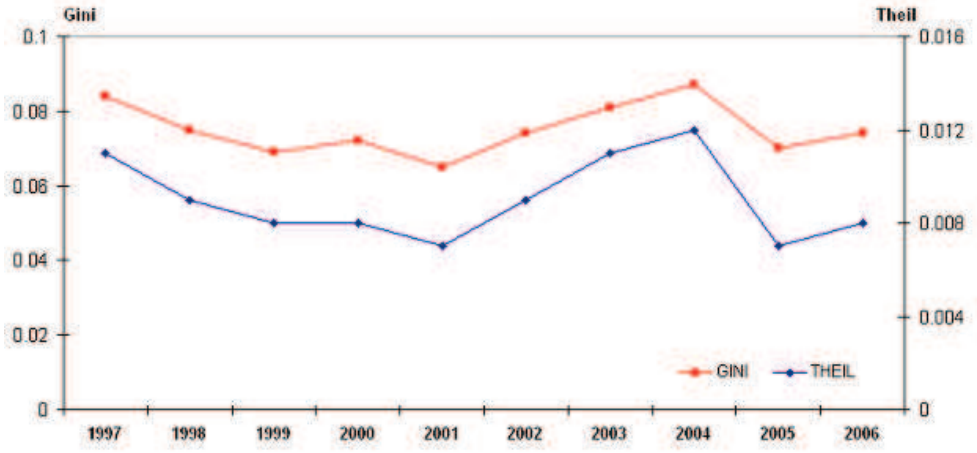
Bölgesel planda eğitim hizmetinin kamu tarafından ne ölçüde sağlandığı farklı ölçütler kullanılarak saptanabilir. Bu çalışmanın yöntemsel tutarlılığı açısından, bu hizmeti iki alt kategoride topladık. Eğitimin yapıldığı fiziki koşulların ölçülmesi konusunda şube başına düşen öğrenci sayısı, eğitim hizmetin kalitesini değerlendirmede ise öğretmen başına düşen öğrenci sayısı temel değişkenler olarak ele alındı. Veri seti 1997-2006 dönemini, eğitim düzeyleri olarak da okul öncesini, ilköğretim, genel orta öğretim ve meslek liselerini kapsamaktadır[20]. Yine karşılaştırma yapabilmek için Türkiye ortalaması nirengi noktası alınarak il bazındaki veriler tekrar tek değişken olarak ifade edilmiştir. Bu değişken hem şube başına düşen öğrenci hem de öğretmen başına düşen öğrenci sayıları için orta öğretim olarak belirlenmiştir *(bkz Ek 1)*. Diğer bir deyişle tüm öğretim seviyeleri orta öğretimde şube ve öğretmen başına düşen öğrenci birimine çevrilmiştir. Sağlık verilerinde de esas aldığımız bu metot, birden çok değişkeni teke indirmek için en uygun çözüm olarak düşünülmüştür. Tek bir ölçüte indirgemede ağırlıklandırma Türkiye ortalaması nirengi kabul edilerek yapılmıştır. Yine il bazında eşitsizlik analizinde bu iki değişken kullanılmıştır.

Eğitim hizmetlerinden faydalanma anlamında genel olarak il bazında eşitsizlik şube başına düşen öğrenci sayısı açısından çok fazla değişmemiş gözükmekle beraber öğretmen başına düşen öğrenci sayısı açısından son yıllarda eşitsizliğin

[20] Eğitim verileri içerisinde öğretmen başına düşen öğrenci sayılarında sadece Milli Eğitim bakanlığı ve diğer bakanlılara bağlı kamu okulları dikkate alınmışken, derslik sayılarında Milli Eğitim bakanlığı ve diğer bakanlıklara bağlı tüm kamu ve özel okullar hesaba katılmıştır. TUİK tarafından sadece 1999-2005 yılları arasında Kamu-Özel okul ayrımına uygun bir veriseti düzenlenmiştir. Bu ayrımı dikkate alarak yaptığımız analizde il bazında sıralamalar çok fazla değişmemektedir.

arttığı gözlemlenmektedir (Bkz. *Şekil 3 ve 4*)[21]. 2002 yılından itibaren öğretmen başına düşen öğrenci sayılarında il bazında eşitsizlik artmıştır. 2006 yılı için bir iyileşme olsa da Türkiye genelinde il bazında eğitim hizmetinde *var olan* eşitsizliğin daha da azalması için illerde insan kaynaklarının ve altyapı yatırımlarının *paralel olarak* artırılmasına ihtiyaç vardır. Hükümetin konsolide bütçe harcamalarında eğitime ayırdığı pay artmış olmasına rağmen, personel istihdamı dağılımında bu artışın etkileri il bazındaki dağılım açısından yeteri kadar hissedilmemektedir.

Şekil 3 : *İl bazında şube başına düşen öğrenci dağılımında eşitsizlik*

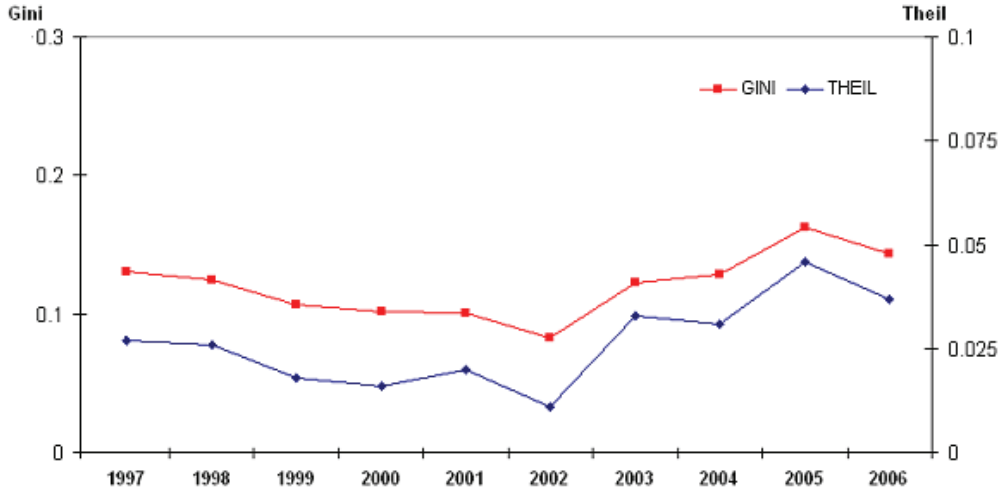


Şube ve öğretmen başına düşen öğrenci sayılarının yıllar içersindeki seyri seviye hakkında bize iki ayrı eğilimin ortaya çıktığını göstermektedir. 1997-2006 yılları dikkate alındığında şube başına öğrenci sayısında *tüm illerde* belirgin bir iyileşme yani azalış gözlemlenirken, öğretmen başına düşen öğrenci sayısında görece olarak bir artış yani kötüleşme olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3'ün gösterdiği gibi, sıralamada şube başına düşen öğrenci sayısı en yüksek olan illerde yıllar içerisinde şube başına düşen öğrenci sayısında azalma olmasına rağmen sıralamanın istisnalar hariç çok fazla değişmemesi bölgesel olarak önemli birkaç değerlendirmenin yapılabilmesini sağlamaktadır. Altyapı

[21] TUİK tarafından düzenlenen 1999-2005 yıları için sadece Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer bakanlıklara bağlı kamu okullarında derslik başına öğrenci sayıları için eşitsizlik analizi gini katsayısı ve theil endeksi çerçevesi içerisinde ek 2 Şekil 6'da verilmiştir. Genel eğilim olarak eşitsizlik analizinde kamu-özel ayrımının fark yaratmadığı anlaşılmaktadır.

Şekil 4: *İl bazında öğretmen başına düşen öğrenci dağılımında eşitsizlik*



anlamında şube başına en fazla öğrenciye sahip şehirler genel olarak Güney Doğu Anadolu bölgesindedir. Bu şehirlerle beraber sıralamada en fazla öğrenciye sahip şehirlerarasına İstanbul, Adana, Gaziantep, Bursa gibi büyük şehirler de girmektedir. Buradan yola çıkarak büyük şehirlerin homojen bir eğitim altyapısına sahip olmadığı ve göç sebebiyle şehir içi altyapı dağılımının dengeli oluşmadığı sonucunu çıkarabiliriz. Şube başına en az öğrenciye sahip iller, coğrafi koşulların da etkisiyle (yerleşim bölgelerinin birbirinden uzaklığı) genelde Karadeniz bölgesindedir. Sinop, Ardahan, Bartın, Çankırı, Gümüşhane Kastamonu ve Burdur görece derslik başına öğrenci yoğunluğunun en az olduğu iller arasındadır[22].

1997-2006 yılları arasında tüm illerde öğretmen başına düşen öğrenci açısından görece bir artış söz konusudur (Bkz. *Tablo 4*). Buna paralel olarak yine Güney Doğu Anadolu bölgesindeki illerin sıralamada en altta bulunduğunu, yani insan kaynağı sıkıntısının ya da diğer bir ifadeyle öğretmen açığının en yoğun yaşandığı yerler olarak gözlemliyoruz. Sıralama açısından en önemli tespiti tekrar vurgulamak gerekirse en altta yer alan illerin yıllar içersinde hemen hemen hiç

[22] TUİK tarafından özel olarak düzenlenen 1999-2005 yıları için sadece Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer bakanlıklara bağlı kamu okullarında derslik başına öğrenci sayıları için sıralama ek 2 tablo 6'da verilmiştir. Sıralama açısından çok küçük farklılıklar gözlemlenmekle birlikte yine büyük iller ve Güney Doğu Anadolu illeri alt sıralarda yer almakta, ilk sıralar ise hemen hemen hiç değişmeden Karadeniz Bölgesi illeri tarafından paylaşılmaktadır. Bkz .ek 2 tablo 6.

Tablo 3: *İl bazında oluşturulmuş derslik başına düşen öğrenci endeksi ve sıralaması (ilk ve son 10 il)*

Sıralama		1997		1998		2001		2002		2005		2006
1	Kastamonu	24.10	Kastamonu	25.46	Sinop	23.48	Ardahan	19.27	Sinop	23.92	Sinop	23.68
2	Sinop	24.33	Sinop	26.33	Bayburt	27.16	Bayburt	26.95	Kastamonu	26.32	Çanakkale	24.92
3	Ağrı	27.65	Çankırı	29.16	Kastamonu	27.18	Sinop	28.04	Ardahan	26.39	Ardahan	25.42
4	Çankırı	28.31	Erzincan	29.49	Ardahan	28.78	Bartın	29.20	Gümüşhane	26.63	Gümüşhane	25.49
5	Gümüşhane	28.37	Ardahan	29.49	Bartın	29.44	Kastamonu	30.17	Isparta	26.71	Kastamonu	25.93
6	Erzincan	29.01	Gümüşhane	29.51	Gümüşhane	29.44	Afyon	30.48	Artvin	27.06	Artvin	25.97
7	Bayburt	29.74	Bayburt	30.20	Çankırı	29.53	Burdur	30.60	Erzurum	27.71	Bayburt	26.05
8	Yozgat	30.33	Bartın	30.44	Yozgat	29.89	Çorum	32.14	Çorum	27.79	Tunceli	26.29
9	Burdur	30.33	Erzurum	30.76	Isparta	29.97	Çankırı	32.29	Çankırı	27.88	Burdur	26.49
10	Ardahan	30.59	Çorum	30.80	Burdur	30.05	Erzurum	32.40	Burdur	27.96	Bilecik	26.89
		1997		1998		2001		2002		2005		2006
71	Hatay	43.95	Van	43.88	Ankara	39.63	Van	43.27	Van	38.44	Şanlıurfa	36.77
72	Mersin	44.02	Bursa	43.92	Iğdır	39.85	Yalova	43.42	Şanlıurfa	38.51	Adana	37.13
73	Bursa	44.09	Hakkari	44.13	Hatay	39.86	Izmir	43.47	Siirt	38.61	Siirt	37.20
74	Diyarbakir	44.67	Adana	44.53	Şırnak	40.95	Siirt	43.55	Adana	38.97	Bursa	37.55
75	Iğdır	45.68	Şırnak	45.69	Bursa	41.35	Batman	44.73	Kocaeli	38.99	Gaziantep	38.44
76	Gaziantep	46.37	Karabük	46.02	Mardin	41.59	Gaziantep	45.14	Bursa	39.14	Iğdır	38.66
77	Kocaeli	46.52	Diyarbakir	46.07	Kocaeli	42.27	Bursa	45.59	Gaziantep	39.19	Batman	39.28
78	Batman	47.52	Kocaeli	46.18	Batman	43.45	Diyarbakir	46.28	Diyarbakir	40.71	Diyarbakir	40.47
79	Istanbul	48.32	Gaziantep	46.98	Diyarbakir	44.15	Kocaeli	47.19	Şırnak	41.42	Muş	40.47
80	Şırnak	50.79	Istanbul	47.25	Gaziantep	44.25	Adana	48.89	Batman	43.10	Sakarya	41.03
81					Adana	44.33	Istanbul	54.00	Istanbul	43.84	Istanbul	43.01

değişmeden Güney Doğu Anadolu bölgesinden olmasıdır. Bu illerde seviye olarak öğretmen başına düşen öğrenci sayısında gözlemlenen artış görece olarak kötüleşmeye işaret etmektedir.

Bölgede insan kaynağı açığı önemli bir tespit olarak ortaya çıkmaktadır. Şube başına öğrenci sayıları ile beraber alındığında bu tespit daha önemli bir hale gelmektedir. Sıralamada 10 yıllık süreçte diğer bölge ve şehirlere kıyasla Güney Doğu Anadolu Bölgesi eğitim hizmetinden en az faydalanan bölge olarak ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan sıralamada iyileşme açısından yapılabilecek bir gözlem de, öğretmen başına düşen öğrenci açısından Tunceli, Kırşehir gibi illerin son yıllarda ilk sıralarda yer almasıdır. Daha iyi bir analiz için devam eden yıllarda bu istisnai sıralamanın kalıcı olup olmadığının tekrar incelenmesi gerekir.

Tablo 4: *İl bazında oluşturulmuş öğretmen başına düşen öğrenci endeksi ve sıralaması (ilk ve son 10 il)*

Sıralama		1997		1998		2001		2002		2005		2006
1	Çankırı	9.54	Çankırı	10.62	Bilecik	17.20	Sinop	18.25	Sinop	13.98	Tunceli	14.05
2	Bursa	12.21	Niğde	12.77	Niğde	18.01	Bartın	20.18	Ankara	14.04	Sinop	14.32
3	Denizli	12.47	Erzincan	13.29	Izmir	18.13	Karabük	20.80	Karabük	15.35	Bartın	15.75
4	Burdur	12.50	Burdur	13.87	Burdur	18.20	Balıkesir	20.94	Bartın	15.40	Ankara	15.78
5	Malatya	12.54	Malatya	13.94	Kırşehir	18.59	Elazığ	21.18	Muğla	15.66	Karabük	15.78
6	Kastamonu	13.10	Amasya	14.04	Karabük	19.21	Niğde	21.34	Isparta	15.66	Isparta	15.91
7	Niğde	13.17	Kilis	14.20	Erzincan	19.29	Nevşehir	21.37	Balıkesir	16.18	Kastamonu	16.17
8	Isparta	13.26	Denizli	14.22	Kastamonu	19.34	Bolu	21.44	Zonguldak	16.27	Kırşehir	16.18
9	Çanakkale	13.28	Kastamonu	14.51	Malatya	19.77	Tunceli	21.88	Edirne	16.34	Kırıkkale	16.41
10	Amasya	13.32	Bartın	14.63	Denizli	20.11	Ankara	21.95	Izmir	16.41	Balıkesir	16.51
		1997		1998		2001		2002		2005		2006
71	Bitlis	23.63	Şanlıurfa	22.88	Adıyaman	29.21	Adıyaman	31.14	Sakarya	31.81	Diyarbakir	30.46
72	Adıyaman	24.00	Ağrı	23.24	Şanlıurfa	29.98	Diyarbakir	31.30	Van	32.57	Van	30.81
73	Kırklareli	24.32	Sakarya	23.26	Hakkari	30.10	Van	31.78	Iğdır	33.18	Batman	31.96
74	Mardin	24.93	Mardin	25.18	Ağrı	30.64	Kilis	32.12	Ağrı	34.96	Siirt	33.18
75	Ağrı	26.39	Bitlis	25.23	Van	30.72	Mardin	32.16	Mardin	36.03	Sakarya	33.66
76	Van	27.19	Adıyaman	26.71	Muş	30.99	Şanlıurfa	32.38	Hakkari	37.04	Mardin	33.89
77	Hatay	27.80	Hakkari	27.92	Mardin	31.42	Batman	32.99	Batman	37.78	Şanlıurfa	35.42
78	Siirt	29.02	Siirt	30.90	Tekirdağ	31.87	Istanbul	33.23	Şanlıurfa	40.50	Bitlis	36.93
79	Batman	29.38	Van	32.94	Iğdır	32.95	Osmaniye	34.19	Muş	43.05	Şırnak	39.28
80	Şırnak	29.71	Şırnak	38.07	Batman	33.00	Hakkari	36.31	Siirt	43.89	Muş	39.94
81					Siirt	57.92	Şırnak	39.57	Şırnak	50.17	Hakkari	40.92

Sıralama dikkate alındığında Isparta, Burdur, Balıkesir, Denizli, Malatya ve Kastamonu gibi iller yıllar içerisinde genellikle öğretmen başına en düşük öğrenci yoğunluğuna sahip iller arasındadır. En altta yer alan iller daha önce derslik başına gözlemlediğimizden farklı olarak bölgesel olarak daha homojen bir grup olarak ortaya çıkmaktadır. Bu grup istisnai olarak İstanbul, Tekirdağ, Sakarya ve Osmaniye gibi iller haricinde tamamen Güney Doğu Anadolu ve bölgeye komşu illerden oluşmaktadır.

Eğitim konusunda ortaya çıkan genel görünüme ek olarak birkaç noktayı tekrar vurgulamak gerekir. Okullaşma oranlarının artması eğitim hizmetinin daha acil bir mesele olarak ele alınması gereğini doğuracaktır. Örneğin Güney Doğu Anadolu Bölgesinde öğrenci artışının diğer bölgelerden belirgin oranda daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Düzenlenen eğitim kampanyalarının pozitif etkisiyle bölgede okullaşma artarken hem şube hem de öğretmen bazında daha fazla eğitim hizmeti açığı ortaya çıkacaktır. Yıllardır süregelen bu açığı daha da büyütecek ancak beşeri sermayenin oluşumuna önemli katkı yapacak bu gelişmenin bölgesel eğitim politikasının en temel perspektifi olması gerektiği açıktır.

Son olarak eğitim konusunda yukarıda yaptığımız gözlemlere ek olarak verilen eğitim hizmetin bir tür neticesi ya da ölçülmesi olarak değerlendirebileceğimiz Öğrenci Seçme Sınavı'nda (ÖSS) illerin aldığı ortalama puanlar genel görünümü kısmen de olsa doğrular mahiyettedir. ÖSS'de il bazında sayısal puan ortalamaları dikkate alınarak oluşturulan Tablo 5'te de görülebileceği gibi eğitim olanaklarına erişimin yetersiz olduğu özellikle Güney Doğu Anadolu Bölgesi illerinde son on yılda ÖSS'de de başarı sağlanamamaktadır[23].

Görece olarak ÖSS başarı sıralamasında yıllar içerisinde il bazında farklılaşma olsa da en üst ve en alt sırada çok belirgin bir değişim gözükmemektedir. Özel dershaneler, özel ders ve ebeveynlerin eğitim düzeyi gibi öğrencinin ÖSS'deki başarısını etkileyen pek çok faktör olmasına rağmen, yetersiz derslik ve öğretmen açığı bölgesel farklılıkları yeteri kadar açıklayıcı niteliktedir[24]. Örneğin, basit bir regresyon analizi çerçevesinde, 2003-2006 yılları arasında il bazında öğretmen başına düşen öğrenci sayısı açıklayıcı değişken, ÖSS başarısı (sayısal puan ortalaması) açıklanan değişken olarak ele alındığında öğretmen başına düşen öğrenci sayısının ÖSS başarısını negatif etkilediği anlaşılmaktadır. İncelenen her yıl için istatistiksel olarak anlamlı çıkan bu ilişki Şekil 5'te gösterilmiştir[25]. Yukarıda değindiğimiz faktörleri de dikkate alarak daha ayrıntılı bir çalışma yapılabilinir. Ancak en yalın haliyle bile bölgesel eşitsizlik açısından insan kaynağının önemi açıktır.

Yukarıdaki ilişkiden yola çıkarak, Türkiye'de eğitimin getirisinin yüksek olduğu ve gelir farklılaşmasında eğitim düzeyinin en önemli etken olduğu düşünülürse yüksek öğrenim olanaklarına erişim eşitsizliğinin azaltılmasının bölgesel kalkınmadaki rolü daha açık bir şekilde görülecektir[26].

---

[23] Tüm alan puanlarına göre yapıldığında da sıralama çok değişmemektedir. Bkz. Ek 2 Tablo 5

[24] A.Tansel ve F.Bircan (2005)"Effect of Private Tutoring on University Entrance Examination Performance in Turkey" *ERC Working Papers in Economics 05/04 June 2005*

[25] Regresyon analizi tabloları Ek 3'te verilmiştir.

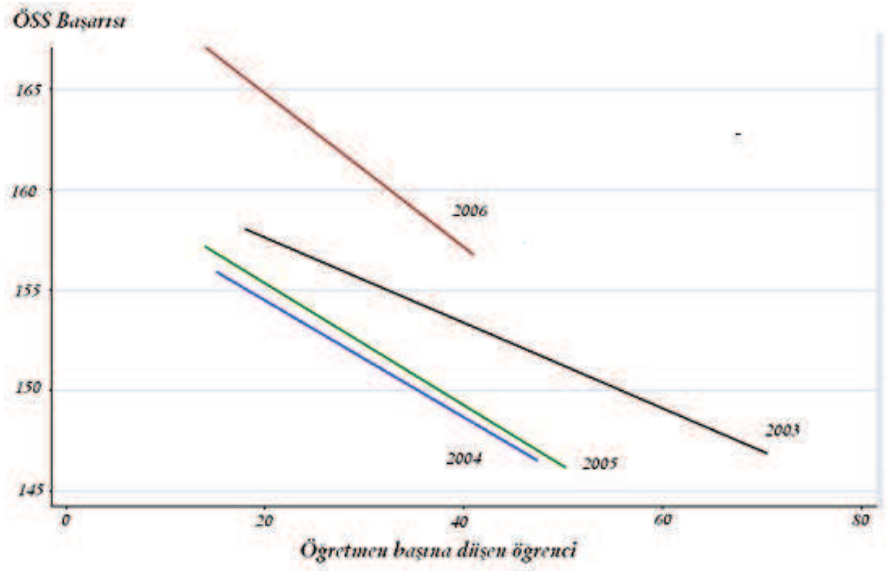
[26] B.Duygan ve N.Guner (2006) "Income and Consumption Inequality in Turkey: What role does education play?" *S. Altuğ and A. Filiztekin (Eds.) The Turkish Economy: The Real Economy,Corporate Governance and Reform and Stabilization Policy, Routledge Curzon Studies in Middle Eastern Economies.*

Tablo 5: *İl bazında sayısal puan ortalamasına göre başarı sıralaması (ilk ve son 10 il)*

Sıralama		1998 Sayısal puan Ortalaması		2003 Sayısal puan Ortalaması		2004 Sayısal puan Ortalaması		2005 Sayısal puan Ortalaması		2006 Sayısal puan Ortalaması		2007 Sayısal puan Ortalaması
1	Eskişehir	111.2	Ankara	163.4	Ankara	160.9	Ankara	161.8	Denizli	169.8	Ankara	174.8
2	Yalova	111.1	Konya	162.4	Konya	159.8	Konya	160.5	Ankara	169.5	Denizli	174.3
3	İzmir	110.9	Antalya	162.2	Eskişehir	159.3	Yalova	159.7	Karabük	169.2	Eskişehir	174.1
4	Ankara	110.8	Eskişehir	162.2	Antalya	159.0	Antalya	159.5	Eskişehir	169.2	Yalova	173.8
5	İstanbul	110.8	Karabük	161.8	Denizli	158.8	Kayseri	159.4	Konya	168.6	Karaman	173.6
6	Antalya	110.3	Yalova	161.7	Yalova	158.7	Eskişehir	159.3	Kayseri	168.6	Kayseri	173.2
7	Konya	109.8	Denizli	161.1	Kayseri	158.6	Karabük	159.2	Mersin	168.4	Konya	172.6
8	Kocaeli	109.7	Mersin	161.1	Karabük	158.3	Denizli	159.0	Hatay	168.2	Karabük	172.5
9	Mersin	109.7	Bursa	161.1	Hatay	158.2	Kırşehir	158.9	Aydın	168.2	Burdur	172.4
10	Aydın	109.7	Kayseri	160.8	İzmir	158.0	Hatay	158.8	Adana	167.8	Isparta	172.3
		1998		2003		2004		2005		2006		2007
71	Siirt	103.1	Tunceli	151.3	Kastamonu	150.1	Kars	150.6	Düzce	159.9	Artvin	162.5
72	Iğdır	103.0	Çankırı	151.3	Yozgat	150.1	Artvin	150.6	Kars	159.7	Gümüşhane	162.3
73	Mardin	102.2	Kars	151.1	Kars	149.8	Kastamonu	150.4	Iğdır	159.7	Muş	162.3
74	Bitlis	102.0	Gümüşhane	151.1	Düzce	149.7	Bilecik	150.0	Muş	159.3	Mardin	161.6
75	Muş	102.0	Bingöl	150.8	Ağrı	148.6	Bingöl	149.4	Mardin	159.2	Siirt	160.2
76	Bingöl	101.7	Ağrı	150.5	Artvin	148.4	Düzce	148.8	Bitlis	158.7	Bingöl	160.2
77	Ağrı	101.6	Bitlis	150.2	Bingöl	147.6	Ağrı	148.5	Bingöl	158.0	Bitlis	158.8
78	Ardahan	100.1	Artvin	149.3	Bitlis	147.4	Bitlis	147.9	Ağrı	157.6	Ağrı	157.4
79	Hakkari	98.6	Şırnak	147.1	Şırnak	146.3	Ardahan	144.5	Ardahan	153.8	Ardahan	153.5
80	Şırnak	98.2	Ardahan	143.1	Ardahan	143.2	Şırnak	141.7	Şırnak	152.4	Şırnak	152.6
81			Hakkari	140.6	Hakkari	141.2	Hakkari	139.5	Hakkari	149.4	Hakkari	147.3

Kaynak: ÖSYM

Şekil 5: *İl bazında 2003-2006 yılları arasında öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ve ÖSS başarısı arasındaki ilişki*



5. Sonuç

Bu çalışma çerçevesinde Türkiye'de sosyal devletin en önemli ayaklarından olan sağlık ve eğitim hizmetlerinin hangi ölçüde sağlandığını, bu hizmetlerin il temelinde dağılımının yıllar içerisinde nasıl geliştiğini incelemeye çalıştık. Bu dağılımın anlaşılmasını kolaylaştıracak yöntemler çerçevesinde birkaç gözlemde bulunabiliriz. Sağlık hizmetlerinde yıllar içerisinde belirgin bir seviye artışı sağlanmış olsa da il temelinde var olan eşitsizliğin kapanması için hizmet dağılımının daha radikal bir şekilde yapılması gerekmektedir. Altyapıda (yatak sayıları) bir iyileşme sağlanmasına rağmen sağlık personeli açığı hala bölgesel eşitsizliklerin yeterince giderilemediğini göstermektedir. 2004 yılında başladığı anlaşılan sağlık personeli açığının kapatılması çabalarının önümüzdeki yıllarda da devam etmesi bölgesel kalkınma için temel politika olmalıdır. Özellikle uzman hekim sayılarındaki açığın acilen kapatılması önemlidir.

Eğitim alanında da benzer bir eğilim gözlenmektedir. Hem nüfus dinamiklerinin hem de eğitim kampanyalarının katkıda bulunduğu ve giderek daha fazla ihtiyaç duyulan kaliteli eğitim hizmeti bölgesel eşitsizliği azaltıcı politikalar çerçevesinde tekrar planlanmalıdır. Genel bir gözlem olarak var olan eğitim hizmeti açığının ancak uzun dönemli ve daha radikal bir politika ile kapatılabileceğini söyleyebiliriz. Öğretmen başına düşen öğrenci sayılarında görülen artışlar ve eşitsizliği düzeltmeyen eğitim politikası, tekrar vurgulamak gerekirse, okullaşma oranlarında yaşanacak artışlarla daha da yetersiz kalacaktır. Hem sağlık hem de eğitim alanında bölgesel olarak açık bir şekilde yoksunluğu hissedilen şey insan kaynağıdır. Sadece altyapı yatırımlarının genel dağılımı tek başına düzeltme imkânın kısıtlı olduğu düşünülmelidir. Mikro düzeyde yapılacak bir analizde büyükşehirlerin de benzer bir eşitsizlikle karşı karşıya kaldıkları ortaya çıkacaktır. Büyük şehirlerin varoşlarıyla merkezleri arasında derin eşitsizlikler olduğu kesindir.

Üniversite giriş sınavındaki başarı açısından bakılırsa, eğitimdeki var olan eşitsizliğin yüksek öğrenim olanaklarına erişmede bölgesel farklılıkları perçinlediği düşünülebilir. Bu olanaklara erişim eşitsizliğinin aynı zamanda bölgesel gelir farklılığından (özel dershane ve özel ders) ve yetersiz insan kaynağından (genel eğitim seviyesinin düşüklüğü) etkilendiği düşünülürse kamunun bu alanda sosyal politika geliştirmesi gereği daha net anlaşılacaktır.

Ek 1

Hem sağlık hem de eğitim endeksleri oluşturulurken birden fazla gösterge kullanıldığından ve bunların tek bir endekse indirgenmesi amaçlandığından bu göstergelerin tek bir değişken cinsinden yazılma ihtiyacı hâsıl olmaktadır. Sağlık verilerinde farklı personel tiplerinin bulunması, eğitim verilerinde ise ilk ve orta dereceli okullardaki öğrenci ve öğretmen sayılarını bir araya toplamak açısından bu durum söz konusudur. Uygulanan metodoloji kısaca aşağıda özetlenmiştir.

Çalışmamızda kullanılan sağlık verileri içerisinde uzman hekim, pratisyen hekim, sağlık memuru, hemşire ve ebe olmak üzere beş farklı personel tipi bulunmaktadır. 100 bin kişi başına olarak verilen bu personel sayılarında öncelikle Türkiye ortalamaları hesaplanır. Daha sonra elde edilen ortalamalar kullanılarak her bir personel tipi tek bir personel cinsinden yazılır. Biz burada bütün personeli uzman hekim cinsinden yazarsak daha formel bir ifadeyle yapılan işlem aşağıdaki formülle gösterilebilir:

$$personel_j = uzman_j + \frac{\sum_{i=1}^{81} uzman_i}{\sum_{i=1}^{81} pratisyen_i} pratisyen_j + \frac{\sum_{i=1}^{81} uzman_i}{\sum_{i=1}^{81} saglikmemuru_i} saglikmemuru_j + \frac{\sum_{i=1}^{81} uzman_i}{\sum_{i=1}^{81} hemsire_i} hemsire_j + \frac{\sum_{i=1}^{81} uzman_i}{\sum_{i=1}^{81} ebe_i} ebe_j$$

Her sene için bu formül yazıldığında bize *j* ilinde belirli bir yıl için uzman hekim cinsinden 100 bin kişi başına ne kadar sağlık personeli bulunduğunu verecektir.

Çalışmamızda eğitim endeksi oluşturulurken ise bilindiği gibi okul öncesi, ilköğretim, genel ortaöğretim ve mesleki ve teknik ortaöğretim olmak üzere dört farklı veri seti kullanılmaktadır. Her bir veri seti öğrenci, öğretmen ve şube sayılarını ihtiva etmektedir. Ortaöğretim cinsinden bütün verileri yazdığımızda örneğin *j* ilinde her hangi bir yıldaki öğrenci sayısı hesaplanırken aşağıdaki formül kullanılır:

$$ogrenci_j = ogr.orta_j + \frac{\sum_{i=1}^{81} ogr.orta_i}{\sum_{i=1}^{81} ogr.okuloncesi_i} ogr.okuloncesi_j + \frac{\sum_{i=1}^{81} ogr.orta_i}{\sum_{i=1}^{81} ogr.ilkokul_i} ogr.ilkokul_j + \frac{\sum_{i=1}^{81} ogr.orta_i}{\sum_{i=1}^{81} ogr.meslek_i} ogr.meslek_j$$

Ek 2

Tablo 1 *: İl bazında oluşturulmuş sağlık personeli endeksi ve sıralaması*

Sıralama	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
1	Ankara 361.8	Ankara 371.1	Ankara 368.3	Ankara 372.0	Antalya 426.0	Ankara 385.4	Ankara 448.3	Ankara 405.2	Ankara 433.5	Ankara 478.4
2	Bolu 274.2	Bolu 279.5	Bolu 279.0	Bolu 294.3	Ankara 398.0	Elazığ 289.4	Edirne 316.6	İzmir 341.0	İzmir 351.9	İzmir 387.5
3	İzmir 261.4	İzmir 277.1	İzmir 275.0	İzmir 274.8	İzmir 288.3	K.Maraş 289.2	Eskişehir 298.0	Edirne 332.3	Edirne 341.1	Edirne 377.9
4	Eskişehir 240.2	Eskişehir 247.3	Eskişehir 247.2	Eskişehir 253.3	Edirne 281.6	Uşak 271.8	Isparta 296.7	Isparta 311.6	Eskişehir 326.6	Eskişehir 368.1
5	Edirne 231.2	Edirne 245.5	Edirne 245.3	Edirne 250.1	Tunceli 271.3	İstanbul 261.5	İzmir 293.3	Eskişehir 311.0	Isparta 325.5	Tunceli 339.8
6	Isparta 218.1	Isparta 242.0	Isparta 236.7	Isparta 249.8	Eskişehir 268.4	Burdur 260.9	Tunceli 288.9	Tunceli 305.6	Tunceli 313.2	Isparta 337.3
7	İstanbul 208.1	Artvin 222.5	Artvin 217.8	Tunceli 249.0	Isparta 266.6	Gaziantep 253.2	Burdur 276.2	Burdur 290.5	Burdur 306.3	Bolu 329.6
8	Artvin 207.0	İstanbul 210.7	Tunceli 217.0	Artvin 220.3	Artvin 257.6	Artvin 240.1	Artvin 264.1	Denizli 284.5	Kırıkkale 297.5	Denizli 320.4
9	Burdur 205.7	Burdur 208.5	Burdur 213.5	Burdur 219.1	Burdur 245.8	Bolu 235.4	Samsun 258.2	Muğla 283.6	Artvin 289.4	Burdur 318.8
10	Muğla 180.3	Tunceli 204.1	İstanbul 204.3	Muğla 205.7	Muğla 231.8	Muş 229.0	Elazığ 247.7	Kırıkkale 281.3	Muğla 288.9	Artvin 310.9
11	Çanakkale 178.9	Muğla 196.4	Muğla 199.1	İstanbul 203.9	Denizli 223.9	Denizli 225.0	Denizli 246.7	Samsun 277.9	Denizli 282.9	Muğla 306.0
12	Denizli 172.6	Denizli 185.5	Denizli 198.8	Uşak 203.6	Elazığ 211.3	Şanlıurfa 222.6	Muğla 245.4	Artvin 271.6	Samsun 273.6	Elazığ 304.0
13	Elazığ 169.7	Antalya 184.4	Antalya 196.3	Denizli 203.5	Bolu 210.7	Erzincan 216.4	Kırıkkale 241.0	Elazığ 253.9	Uşak 267.2	Kırıkkale 303.3
14	Adana 169.6	Trabzon 182.8	Uşak 191.1	Antalya 202.6	Uşak 207.1	Van 209.8	Uşak 235.5	Uşak 247.5	Elazığ 264.2	Samsun 301.9
15	Trabzon 169.3	Aydın 179.7	Elazığ 187.5	Aydın 189.8	İstanbul 207.0	Kırklareli 209.0	Bolu 233.1	Bolu 242.6	Bolu 262.4	Uşak 290.2
16	Balıkesir 168.3	Elazığ 179.6	Aydın 184.2	Elazığ 189.4	Aydın 202.5	Kocaeli 204.1	Kırşehir 232.5	Aydın 240.4	Karabük 258.1	Karabük 286.4
17	Tekirdağ 168.2	Kırklareli 177.8	Çanakkale 184.0	Trabzon 187.3	Çanakkale 201.4	Tunceli 203.0	Kayseri 231.9	Karabük 238.8	Kırşehir 253.5	Sivas 272.7
18	Samsun 167.8	Çanakkale 177.7	Samsun 173.4	Çanakkale 183.0	Trabzon 197.0	İzmir 201.9	Aydın 227.8	Kayseri 238.6	Aydın 249.9	İstanbul 270.7
19	Amasya 167.2	Uşak 173.7	Balıkesir 173.4	Balıkesir 181.9	Balıkesir 196.9	Adana 200.8	Malatya 226.1	Kırşehir 237.8	Kayseri 249.9	Antalya 270.4
20	Antalya 166.8	Balıkesir 172.6	Bursa 170.6	Bursa 176.5	Kayseri 187.7	Aydın 199.2	Balıkesir 224.4	Balıkesir 234.7	Balıkesir 249.0	Zonguldak 270.2
21	Kırklareli 164.4	Kayseri 171.9	Kayseri 169.5	Kayseri 175.4	Samsun 186.0	Çanakkale 198.7	Sinop 222.2	Sinop 233.7	Zonguldak 242.7	Aydın 269.7
22	Tunceli 163.8	Sinop 170.9	Kırklareli 167.7	Samsun 175.3	Malatya 186.0	Kilis 197.9	Zonguldak 220.5	Çanakkale 230.8	Bursa 242.1	Kayseri 267.5
23	Niğde 159.7	Samsun 170.2	Adana 166.9	Kırşehir 172.0	Kırşehir 183.7	Balıkesir 192.1	Karabük 219.2	Zonguldak 228.5	Malatya 240.9	Malatya 262.4
24	Bursa 159.3	Bursa 168.9	Malatya 164.2	Adana 170.3	Bursa 182.5	Antalya 190.5	Çanakkale 218.8	Antalya 227.2	Antalya 239.1	Adana 261.2
25	Sinop 159.2	Amasya 166.8	Kastamonu 162.2	Malatya 169.9	Kırklareli 179.6	Kayseri 190.5	Trabzon 216.6	Malatya 226.3	Sinop 237.7	Çanakkale 260.9
26	Kayseri 158.8	Tekirdağ 162.7	Tekirdağ 159.4	Kırklareli 166.4	Adana 175.6	Manisa 190.3	Antalya 215.0	İstanbul 225.5	İstanbul 234.4	Balıkesir 258.8
27	Aydın 157.6	Kastamonu 162.1	Kırşehir 158.8	Yalova 158.8	Sinop 172.1	Karaman 189.7	Kastamonu 214.3	Bursa 224.6	Adana 233.5	Sinop 257.5
28	Kastamonu 156.0	Yalova 161.6	Sinop 157.8	Tekirdağ 157.0	Erzurum 172.0	Eskişehir 188.0	İstanbul 214.0	Trabzon 224.2	Çanakkale 232.0	Amasya 254.9
29	Uşak 153.8	Adana 157.7	Yalova 154.2	Giresun 156.8	Amasya 170.7	Şırnak 187.2	Nevşehir 210.2	Kastamonu 216.8	Trabzon 231.8	Kırşehir 249.3
30	Kocaeli 153.7	Sivas 155.4	Amasya 153.5	Sinop 155.7	Giresun 169.7	Tekirdağ 185.2	Bursa 210.0	Adana 215.1	Amasya 229.5	Trabzon 248.1
31	Malatya 146.9	Bilecik 154.1	Kocaeli 153.1	Amasya 153.6	Kırıkkale 163.5	Niğde 185.0	Sivas 209.0	Amasya 214.4	Bartın 226.7	Bartın 246.5
32	Bilecik 146.9	Malatya 153.1	Trabzon 152.6	Erzurum 152.7	Karabük 162.6	Yozgat 181.8	Kocaeli 208.0	Manisa 213.1	Kastamonu 225.2	Bursa 244.9
33	Kırşehir 145.8	Kocaeli 152.2	Giresun 150.8	Karabük 151.2	Tekirdağ 161.2	Bursa 179.7	Adana 205.0	Sivas 213.1	Yalova 224.9	Yalova 243.2
34	Nevşehir 141.5	Niğde 151.8	Erzurum 148.3	Nevşehir 149.0	Nevşehir 161.1	Amasya 173.6	Amasya 200.1	Düzce 210.1	Manisa 221.2	Manisa 242.7
35	Giresun 141.3	Manisa 150.1	Bilecik 144.7	Manisa 149.0	Manisa 160.4	Gümüşhane 171.7	Bartın 199.2	Kocaeli 209.5	Giresun 214.4	Kastamonu 240.5
36	Manisa 140.8	Kırşehir 149.9	Manisa 143.7	Kastamonu 148.0	Kastamonu 159.6	Bartın 171.3	Erzurum 196.1	Giresun 208.3	Düzce 213.7	Nevşehir 240.2
37	Yalova 139.5	Nevşehir 147.2	Nevşehir 142.2	Mersin 146.6	Mersin 158.9	171.1	Düzce 195.1	Nevşehir 207.2	Nevşehir 212.4	Kocaeli 231.5
38	Çorum 139.2	Giresun 146.4	Niğde 139.3	Kırıkkale 145.3	Sivas 158.9	Konya 169.8	Giresun 195.0	Bartın 204.3	Osmaniye 210.6	Giresun 225.3
39	Erzurum 136.0	Karabük 140.3	Karabük 138.1	Bilecik 141.4	Bilecik 154.2	Kırşehir 168.5	Niğde 189.6	Niğde 197.8	Kocaeli 208.2	Erzurum 224.1
40	Zonguldak 131.4	Erzurum 137.5	Sivas 137.5	Kocaeli 140.6	Kocaeli 152.3	Ordu 168.2	Manisa 189.1	Osmaniye 196.8	Niğde 199.6	Kırklareli 223.2
41	Sivas 130.0	Zonguldak 133.8	Mersin 133.6	Sivas 138.1	Ardahan 144.7	Çankırı 162.1	Yalova 186.7	Yalova 193.8	Erzurum 198.3	Mersin 222.2
42	Kütahya 129.7	Kütahya 132.8	Kırıkkale 130.0	Niğde 133.4	Zonguldak 144.4	Aksaray 161.6	Kırklareli 184.1	Erzurum 192.2	Kırklareli 194.4	Osmaniye 218.2
43	Çankırı 128.0	Karaman 129.5	Kütahya 127.1	Bartın 128.5	Niğde 143.4	Kırıkkale 161.3	Çankırı 182.1	Kırklareli 189.3	Tekirdağ 192.5	Tekirdağ 215.1
44	Karaman 127.9	Çankırı 126.1	Bartın 123.9	Rize 128.1	Bartın 137.9	Muğla 160.3	Mersin 179.1	Mersin 186.3	Mersin 190.0	Niğde 213.5
45	Bartın 121.2	Mersin 123.6	Zonguldak 123.7	Çankırı 126.0	Afyon 137.7	Tokat 159.0	Osmaniye 175.9	Tekirdağ 177.0	Afyon 176.8	Düzce 212.3
46	Mersin 117.7	Bartın 123.3	Kilis 121.6	Zonguldak 126.0	Iğdır 135.5	Mardin 157.4	Çorum 171.8	Çorum 176.2	Çankırı 171.5	Afyon 201.5
47	Tokat 115.2	Tokat 122.7	Afyon 121.0	Afyon 125.8	Çankırı 135.1	Çorum 155.6	Tekirdağ 170.5	Çankırı 174.5	Karaman 171.0	Gümüşhane 198.4
48	Konya 114.4	Konya 119.6	Erzincan 120.7	Ardahan 123.5	Rize 134.4	Kars 154.2	Karaman 166.1	Karaman 170.0	Çorum 170.5	Çankırı 195.7
49	Erzincan 113.6	Sakarya 118.2	Konya 118.0	Kilis 121.0	Erzincan 133.4	Sakarya 152.1	Sakarya 164.3	Sakarya 165.8	Sakarya 168.9	Çorum 195.2
50	Diyarbakır 113.1	Rize 115.3	Sakarya 117.5	Konya 120.9	Bayburt 132.9	Bilecik 143.6	Bilecik 163.5	Afyon 165.7	Sivas 166.5	Sakarya 193.8
51	Afyon 112.7	Afyon 114.7	Tokat 116.8	Bayburt 120.8	Kilis 132.8	Samsun 143.0	Aksaray 161.4	Kilis 161.9	Kilis 166.4	K.Maraş 191.4
52	Rize 111.5	Kırıkkale 114.0	Diyarbakır 116.6	Kütahya 120.8	Karaman 130.7	Erzurum 139.8	Rize 160.3	K.Maraş 161.1	Rize 163.3	Bayburt 191.1
53	Aksaray 111.3	Iğdır 113.2	Iğdır 116.3	Iğdır 119.8	Yalova 130.3	Hakkari 139.6	Kütahya 154.1	Rize 160.3	Bilecik 161.3	Bingöl 190.6
54	Sakarya 110.1	Erzincan 112.5	Çankırı 116.2	Sakarya 118.6	Kütahya 130.3	Rize 135.7	Kilis 152.6	Bilecik 159.6	Aksaray 161.1	Konya 189.9
55	Ardahan 108.2	Ordu 111.9	Bayburt 115.7	Karaman 118.3	Diyarbakır 129.8	Osmaniye 132.0	K.Maraş 151.9	Erzincan 159.4	K.Maraş 161.1	Karaman 189.8
56	Kırıkkale 107.5	Çorum 111.8	Ardahan 114.7	Erzincan 116.1	Konya 129.0	Afyon 131.8	Erzincan 149.7	Aksaray 158.4	Konya 157.0	Kilis 188.9
57	Ordu 104.2	Diyarbakır 110.3	Bingöl 113.7	Diyarbakır 114.0	Bingöl 128.0	Karabük 131.1	Tokat 144.0	Kütahya 151.5	Erzincan 156.7	Iğdır 188.2
58	Bayburt 104.0	Ardahan 110.1	Rize 113.7	K.Maraş 113.3	Ordu 126.2	Bayburt 130.9	Konya 143.6	Ordu 148.7	Ordu 154.1	Gaziantep 185.0
59	Bingöl 102.1	Bayburt 109.1	Karaman 113.2	Tokat 111.8	K.Maraş 125.4	Ardahan 127.4	Ordu 143.6	Tokat 148.7	Kütahya 151.6	Bilecik 184.6
60	Gümüşhane 99.1	Bingöl 107.9	Gümüşhane 111.3	Ordu 111.0	Gümüşhane 124.9	Edirne 126.0	Gümüşhane 141.4	Gümüşhane 145.2	Tokat 151.1	Erzincan 182.8
61	Iğdır 98.5	Aksaray 106.1	K.Maraş 109.9	Osmaniye 110.6	Osmaniye 122.8	Kütahya 125.8	Diyarbakır 133.7	Konya 144.6	Bayburt 149.5	Rize 182.3
62	Karabük 98.4	Gümüşhane 103.2	Ordu 108.6	Bingöl 109.5	Kars 121.4	Malatya 125.3	Bingöl 133.4	Bayburt 140.8	Diyarbakır 147.2	Ordu 178.5
63	Yozgat 96.5	K.Maraş 101.6	Çorum 107.2	Çorum 108.9	Çorum 119.9	Diyarbakır 124.5	Bayburt 132.3	Bingöl 139.9	Gümüşhane 146.8	Kütahya 173.2
64	Hatay 91.8	Kilis 100.3	Kars 106.5	Kars 108.8	Tokat 119.8	Trabzon 124.2	Afyon 131.2	Diyarbakır 139.5	Iğdır 146.5	Diyarbakır 172.5
65	K.Maraş 90.6	Yozgat 97.0	Osmaniye 100.5	Gümüşhane 101.6	Gaziantep 114.5	Bingöl 121.4	Ardahan 123.0	Gaziantep 137.6	Gaziantep 145.6	Aksaray 165.4
66	Kars 90.2	Kars 94.6	Gaziantep 95.4	Hatay 99.1	Sakarya 112.6	Zonguldak 120.7	Yozgat 122.7	Iğdır 133.3	Bingöl 135.6	Ardahan 165.2
67	Adıyaman 89.1	Hatay 93.1	Hatay 94.5	Gaziantep 98.4	Yozgat 108.6	Kastamonu 119.9	Iğdır 121.5	Ardahan 129.9	Kars 132.6	Tokat 162.0
68	Gaziantep 84.0	Adıyaman 90.3	Adıyaman 93.6	Yozgat 93.3	Hatay 106.5	Isparta 119.3	Kars 120.2	Yozgat 127.4	Yozgat 131.1	Kars 162.0
69	Van 82.0	Gaziantep 89.9	Yozgat 92.1	Adıyaman 92.8	Aksaray 105.7	Adıyaman 107.3	Gaziantep 118.9	Kars 126.9	Hatay 125.9	Adıyaman 156.3
70	Hakkari 81.3	Osmaniye 87.9	Van 89.9	Aksaray 90.3	Adıyaman 103.6	Iğdır 105.1	Adıyaman 113.1	Hatay 119.6	Adıyaman 119.9	Siirt 150.5
71	Kilis 77.8	Siirt 81.4	Aksaray 86.6	Van 87.2	Siirt 99.1	Giresun 104.9	Hatay 112.1	Adıyaman 119.4	Ardahan 119.0	Hatay 150.1
72	Siirt 73.6	Van 80.9	Siirt 86.4	Siirt 87.0	Van 93.6	Yalova 99.4	Van 100.6	Van 107.3	Siirt 108.2	Yozgat 136.3
73	Bitlis 65.2	Hakkari 69.4	Hakkari 73.3	Batman 71.8	Batman 87.5	Sinop 96.3	Siirt 100.2	Siirt 106.3	Batman 92.9	Van 127.0
74	Batman 63.7	Batman 66.9	Batman 71.3	Hakkari 66.6	Mardin 76.2	Batman 85.0	Batman 86.5	Batman 88.4	Hakkari 84.5	Batman 123.9
75	Muş 62.7	Bitlis 63.7	Mardin 68.4	Mardin 65.3	Hakkari 73.1	Mersin 73.9	Şanlıurfa 74.6	Şanlıurfa 76.8	Van 79.5	Hakkari 122.4
76	Mardin 56.6	Muş 62.5	Muş 64.2	Şanlıurfa 62.1	Muş 70.1	Siirt 73.7	Mardin 73.9	Bitlis 76.3	Şanlıurfa 78.0	Bitlis 115.0
77	Ağrı 54.3	Mardin 59.9	Bitlis 63.7	Bitlis 62.1	Bitlis 69.8	Hatay 73.5	Bitlis 72.4	Mardin 75.6	Bitlis 76.2	Muş 105.8
78	Şanlıurfa 51.8	Şanlıurfa 57.0	Şanlıurfa 63.3	Muş 60.8	Şanlıurfa 69.1	Bitlis 72.6	Muş 67.1	Hakkari 74.1	Mardin 71.7	Şanlıurfa 102.7
79	Şırnak 38.3	Ağrı 53.9	Ağrı 58.6	Şırnak 55.2	Şırnak 64.2	Nevşehir 68.1	Hakkari 67.0	Muş 68.9	Muş 66.7	Mardin 98.4
80	Şırnak	45.3	Şırnak 53.4	Ağrı 52.5	Ağrı 62.8	Sivas 60.9	Ağrı 55.5	Ağrı 57.9	Şırnak 61.7	Şırnak 95.4
81					Ağrı	54.6	Şırnak 53.9	Şırnak 56.2	Ağrı 56.8	Ağrı 84.8

Tablo 2 *: İl bazında yatak sayısı ve sıralama*

Sıralama	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	Isparta 523	Bolu 541	Bolu 623	Bolu 634	Isparta 532	Isparta 534	Isparta 539	Bolu 551	Bolu 553	Isparta 506	Isparta 519	Isparta 578
2	Bolu 486	Isparta 517	Isparta 508	Isparta 520	Bolu 440	Bolu 440	Bolu 441	Isparta 546	Isparta 512	Bolu 480	Bolu 509	Elazığ 567
3	Ankara 399	Elazığ 396	Elazığ 393	Elazığ 389	Elazığ 411	Eskişehir 413	Elazığ 416	Eskişehir 420	Eskişehir 418	Kastamonu 431	Elazığ 448	Edirne 477
4	Elazığ 395	Ankara 391	Ankara 386	Ankara 388	Kastamonu 390	Elazığ 407	Eskişehir 410	Elazığ 410	Kastamonu 416	Eskişehir 424	Eskişehir 444	Bolu 463
5	Kastamonu 369	Eskişehir 378	Kastamonu 378	Kastamonu 383	Ankara 389	Kastamonu 397	Kastamonu 408	Kastamonu 405	Elazığ 407	Edirne 404	Edirne 417	Artvin 427
6	Istanbul 359	Kastamonu 373	Eskişehir 375	Eskişehir 375	Eskişehir 376	Ankara 380	Ankara 371	Ankara 369	Ankara 379	Zonguldak 397	Zonguldak 408	Karabük 397
7	Eskişehir 329	Istanbul 358	Istanbul 353	Istanbul 351	Istanbul 351	Istanbul 345	Istanbul 340	Zonguldak 368	Zonguldak 373	Ankara 379	Karabük 388	Eskişehir 386
8	Sivas 286	Sivas 287	Erzurum 323	Erzurum 320	Erzurum 320	Erzurum 317	Karabük 330	Karabük 350	Karabük 356	Karabük 364	Ankara 378	Sivas 385
9	Izmir 282	Izmir 282	Sivas 294	Sivas 295	Artvin 296	Edirne 309	Edirne 325	Istanbul 332	Sivas 355	Sivas 359	Sivas 363	Kastamonu 380
10	Trabzon 280	Burdur 277	Izmir 285	Izmir 286	Izmir 296	Artvin 301	Samsun 318	Samsun 326	Samsun 338	Samsun 339	Artvin 345	Zonguldak 375
11	Burdur 277	Trabzon 274	Burdur 277	Artvin 284	Sivas 296	Sivas 301	Erzurum 316	Edirne 325	Edirne 328	Artvin 328	Kastamonu 337	Ankara 359
12	Zonguldak 270	Artvin 270	Trabzon 277	Burdur 277	Burdur 278	Izmir 292	Artvin 312	Erzurum 318	Istanbul 323	Erzurum 326	Samsun 331	Samsun 347
13	Artvin 267	Zonguldak 267	Artvin 273	Trabzon 271	Zonguldak 278	Zonguldak 281	Sivas 308	Artvin 313	Artvin 320	Edirne 323	Erzurum 319	Sinop 325
14	Erzurum 260	Erzurum 257	Zonguldak 269	Zonguldak 271	Samsun 267	Burdur 278	Zonguldak 288	Sivas 308	Erzurum 316	Istanbul 318	Sinop 313	Bartın 310
15	Adana 257	Karabük 249	Karabük 258	Karabük 260	Trabzon 266	Samsun 272	Izmir 287	Izmir 287	Izmir 282	Izmir 307	Izmir 305	Izmir 304
16	Karabük 235	Samsun 247	Çorum 247	Adana 249	Karabük 263	Karabük 262	Burdur 280	Çorum 272	Çorum 280	Çorum 284	Çorum 299	Burdur 303
17	Diyarbakır 234	Adana 239	Samsun 245	Samsun 249	Çorum 249	Trabzon 261	Sinop 262	Burdur 264	Sinop 270	Düzce 284	Istanbul 297	Çorum 303
18	Çorum 227	Diyarbakır 229	Adana 235	Çorum 248	Adana 246	Çorum 256	Çorum 258	Sinop 261	Burdur 266	Sinop 279	Uşak 289	Afyon 289
19	Balıkesir 226	Balıkesir 228	Balıkesir 226	Sinop 231	Balıkesir 238	Adana 242	Trabzon 257	Trabzon 260	Trabzon 264	Trabzon 274	Burdur 282	Erzurum 288
20	Samsun 220	Çorum 228	Diyarbakır 225	Balıkesir 223	Sinop 236	Sinop 242	Giresun 247	Afyon 253	Afyon 252	Burdur 268	Rize 276	Uşak 288
21	Amasya 217	Amasya 216	Giresun 221	Afyon 221	Kayseri 234	Balıkesir 241	Uşak 246	Kırıkkale 253	Kırıkkale 252	Kırıkkale 264	Trabzon 276	Balıkesir 282
22	Giresun 216	Giresun 215	Amasya 216	Diyarbakır 221	Afyon 231	Afyon 236	Balıkesir 242	Kayseri 245	Kayseri 244	Afyon 261	Balıkesir 275	Rize 277
23	Rize 214	Rize 213	Rize 212	Kırklareli 221	Kırklareli 220	Kayseri 234	Adana 236	Uşak 245	Uşak 244	Adana 253	Bartın 271	Istanbul 273
24	Bursa 210	Bursa 207	Sinop 206	Giresun 220	Giresun 219	Kırklareli 220	Afyon 235	Balıkesir 239	Balıkesir 239	Kayseri 246	Düzce 268	Kayseri 273
25	Kayseri 199	Sinop 203	Bursa 201	Rize 211	Diyarbakır 217	Manisa 220	Kayseri 233	Adana 234	Adana 238	Bartın 245	Kırıkkale 264	Amasya 272
26	Sinop 194	Kayseri 197	Erzincan 199	Amasya 209	Rize 210	Giresun 219	Manisa 224	Giresun 229	Manisa 232	Giresun 244	Amasya 259	Trabzon 272
27	Kütahya 191	Edirne 190	Kayseri 199	Kayseri 206	Amasya 209	Diyarbakır 213	Kırklareli 219	Manisa 225	Giresun 229	Uşak 242	Afyon 258	Düzce 267
28	Çanakkale 189	Çanakkale 189	Afyon 198	Manisa 206	Manisa 208	Rize 210	Çanakkale 217	Amasya 222	Amasya 225	Balıkesir 241	Adana 256	Manisa 267
29	Erzincan 185	Kütahya 189	Manisa 197	Bursa 200	Çanakkale 197	Amasya 209	Rize 216	Kırklareli 212	Rize 225	Manisa 239	Giresun 254	Adana 263
30	Edirne 182	Afyon 187	Çanakkale 195	Çanakkale 198	Erzincan 197	Çanakkale 205	Amasya 210	Kırşehir 211	Muğla 217	Bursa 228	Kayseri 250	Kırıkkale 262
31	Afyon 176	Kocaeli 183	Edirne 195	Erzincan 198	Edirne 196	Bursa 201	Bursa 201	Çanakkale 209	Kırşehir 213	Amasya 227	Manisa 249	Giresun 260
32	Kırşehir 175	Gaziantep 182	Kütahya 190	Uşak 196	Kırşehir 196	Gaziantep 198	Muğla 201	Rize 209	Erzincan 206	Kırşehir 225	Kırklareli 246	Bursa 254
33	Mersin 175	Gümüşhane 181	Uşak 189	Edirne 195	Bursa 195	Kırşehir 197	Kırşehir 199	Niğde 208	Niğde 206	Rize 225	Çanakkale 236	Kırklareli 246
34	Aydın 172	Kırşehir 175	Kırşehir 185	Kırşehir 195	Uşak 194	Erzincan 196	Erzincan 196	Muğla 204	Çanakkale 203	Çanakkale 224	Bursa 232	Çanakkale 245
35	Denizli 170	Manisa 174	Kocaeli 184	Kütahya 188	Kütahya 186	Uşak 193	Diyarbakır 195	Çankırı 199	Kırklareli 202	Kırklareli 222	Kırşehir 228	Kırşehir 241
36	Kırklareli 170	Uşak 174	Gümüşhane 179	Aydın 184	Muğla 184	Muğla 189	Tunceli 192	Erzincan 196	Çankırı 199	Çankırı 220	Çankırı 220	Malatya 233
37	Uşak 170	Denizli 172	Gaziantep 178	Gaziantep 184	Aydın 181	Tunceli 185	Gümüşhane 189	Bursa 195	Bursa 190	Muğla 214	Malatya 220	Kütahya 229
38	Manisa 167	Mersin 171	Denizli 177	Denizli 179	Mersin 181	Kütahya 184	Düzce 185	Diyarbakır 190	Diyarbakır 188	Bingöl 213	Kütahya 216	Çankırı 220
39	Muğla 166	Aydın 170	Mersin 172	Kocaeli 179	Gaziantep 180	Sakarya 182	Sakarya 184	Gümüşhane 188	Gümüşhane 188	Karaman 207	Karaman 213	Kocaeli 217
40	Gaziantep 164	Kırklareli 169	Muğla 172	Gümüşhane 177	Çankırı 179	Çankırı 178	Niğde 183	Tokat 188	Tokat 187	Erzincan 206	Muğla 213	Erzincan 216
41	Tokat 157	Muğla 165	Aydın 169	Muğla 175	Kocaeli 178	Nevşehir 177	Kütahya 182	Kütahya 185	Kütahya 184	Ordu 205	Tekirdağ 209	Karaman 212
42	Çankırı 156	Sakarya 157	Kırklareli 168	Tunceli 172	Tunceli 178	Niğde 176	Tekirdağ 182	Sakarya 181	Kocaeli 182	Niğde 204	Erzincan 207	Muğla 211
43	Kilis 152	Çankırı 154	Malatya 166	Mersin 170	Gümüşhane 176	Aydın 175	Aydın 178	Mersin 180	Mersin 182	Yalova 203	Yalova 205	Yalova 209
44	Tekirdağ 151	Kilis 154	Nevşehir 164	Malatya 166	Sakarya 172	Bartın 174	Bartın 178	Aydın 178	Bartın 180	Aksaray 193	Aksaray 204	Aydın 208
45	Bartın 150	Tokat 154	Niğde 163	Tekirdağ 166	Antalya 171	Gümüşhane 174	Gaziantep 178	Bartın 176	Sakarya 180	Diyarbakır 192	Ordu 202	Denizli 207
46	Sakarya 150	Tekirdağ 153	Sakarya 163	Nevşehir 163	Niğde 169	Kocaeli 174	Çankırı 177	Kocaeli 176	Kilis 177	Tekirdağ 191	Diyarbakır 201	Diyarbakır 207
47	Antalya 146	Bartın 151	Bingöl 161	Sakarya 163	Nevşehir 168	Mersin 174	Denizli 175	Gaziantep 175	Tekirdağ 177	Kütahya 190	Denizli 198	Ordu 207
48	Nevşehir 146	Tunceli 151	Bartın 158	Ordu 162	Tekirdağ 167	Düzce 171	Kocaeli 173	Kilis 173	Aydın 176	Gümüşhane 187	Niğde 198	Tekirdağ 206
49	Tunceli 146	Nevşehir 145	Tunceli 157	Bartın 161	Ordu 166	Bingöl 169	Mersin 172	Bingöl 171	Ordu 176	Kocaeli 186	Aydın 197	Niğde 205
50	Kocaeli 143	Ordu 145	Kilis 156	Bingöl 161	Bartın 163	Tekirdağ 169	Nevşehir 171	Karaman 169	Bingöl 172	Tokat 185	Bingöl 194	Konya 204
51	Ordu 143	Erzincan 143	Van 156	Niğde 161	Malatya 163	Ordu 167	Bingöl 170	Düzce 168	Gaziantep 172	Aydın 184	Tokat 189	Aksaray 202
52	Kırıkkale 142	Konya 143	Tokat 155	Kilis 159	Kilis 162	Antalya 166	Karaman 170	Antalya 167	Nevşehir 172	Kilis 182	Tunceli 189	Tunceli 196
53	Konya 140	Antalya 142	Çankırı 153	Tokat 153	Bingöl 161	Denizli 166	Kırıkkale 169	Denizli 167	Karaman 168	Mersin 178	Kilis 188	Antalya 194
54	Bilecik 138	Kırıkkale 140	Tekirdağ 153	Çankırı 152	Denizli 161	Kilis 165	Kilis 168	Ordu 167	Denizli 164	Sakarya 178	Sakarya 187	Kilis 194
55	Yozgat 135	Bilecik 136	Antalya 150	Van 151	Kırıkkale 160	Tokat 162	Antalya 167	Malatya 164	Malatya 164	Malatya 176	Gümüşhane 186	Gaziantep 193
56	Malatya 132	Malatya 136	Kırıkkale 147	Antalya 150	Tokat 151	Malatya 161	Malatya 166	Tekirdağ 159	Antalya 163	Gaziantep 172	Kocaeli 184	Tokat 192
57	Niğde 130	Yozgat 133	Ordu 146	Kırıkkale 146	Van 147	Kırıkkale 159	Ordu 166	Konya 154	Düzce 163	Tunceli 171	Siirt 182	Mersin 186
58	Gümüşhane 126	Niğde 128	Konya 140	Konya 142	Konya 144	Konya 151	Bilecik 163	Nevşehir 151	Konya 158	Nevşehir 166	Konya 178	Gümüşhane 185
59	Bingöl 122	Bingöl 122	Bilecik 135	Bilecik 134	Bilecik 133	Bilecik 149	Tokat 160	Bilecik 142	Aksaray 156	Denizli 163	Gaziantep 173	Van 178
60	Hatay 113	Ardahan 113	Yozgat 131	Yozgat 129	Yozgat 127	Van 143	Konya 154	Aksaray 138	Van 145	Antalya 156	Mersin 173	Bayburt 176
61	Ardahan 111	Hatay 112	Hatay 123	Aksaray 123	Aksaray 121	Aksaray 141	Aksaray 152	Van 135	Bilecik 141	Konya 154	Bayburt 171	Bingöl 175
62	K.Maraş 109	Kars 107	Ardahan 115	Ardahan 118	Hatay 121	Yozgat 130	Van 139	Yozgat 126	K.Maraş 128	Van 147	Antalya 163	Sakarya 171
63	Kars 106	K.Maraş 106	K.Maraş 111	Hatay 114	Ardahan 120	Ardahan 123	Yozgat 128	Hatay 124	Yozgat 125	Bilecik 141	Iğdır 163	Iğdır 161
64	Adıyaman 104	Van 106	Kars 108	K.Maraş 113	K.Maraş 117	Hatay 120	Ardahan 125	Adıyaman 122	Hatay 123	Siirt 139	Nevşehir 159	Nevşehir 160
65	Van 103	Adıyaman 102	Aksaray 101	Kars 112	Kars 113	Karaman 120	Hatay 123	Ardahan 120	Ardahan 122	K.Maraş 138	Van 156	Siirt 159
66	Siirt 100	Siirt 100	Adıyaman 100	Adıyaman 110	Siirt 109	Yalova 119	Kars 117	Siirt 119	Adıyaman 120	Yozgat 138	K.Maraş 153	Yozgat 155
67	Aksaray 89	Aksaray 87	Siirt 99	Siirt 110	Adıyaman 108	Adıyaman 115	Adıyaman 114	K.Maraş 116	Bitlis 119	Bitlis 130	Yozgat 150	K.Maraş 151
68	Bitlis 87	Muş 86	Iğdır 94	Bitlis 103	Bayburt 101	Kars 115	Bitlis 111	Kars 113	Osmaniye 119	Hatay 128	Bitlis 141	Hatay 147
69	Muş 87	Bitlis 85	Şanlıurfa 86	Iğdır 92	Bitlis 101	Bitlis 112	Siirt 108	Bayburt 104	Siirt 119	Muş 128	Bilecik 140	Bilecik 140
70	Karaman 83	Karaman 82	Bitlis 84	Şanlıurfa 91	Iğdır 91	Siirt 108	Bayburt 104	Bitlis 107	Tunceli 113	Ardahan 125	Hatay 138	Bitlis 139
71	Mardin 76	Şanlıurfa 77	Muş 84	Muş 83	Şanlıurfa 88	K.Maraş 105	K.Maraş 104	Bayburt 106	Kars 115	Adıyaman 122	Kars 129	Kars 134
72	Şanlıurfa 71	Osmaniye 76	Karaman 81	Karaman 80	Muş 81	Bayburt 102	Şanlıurfa 93	Osmaniye 104	Bayburt 109	Kars 120	Adıyaman 128	Ardahan 130
73	Hakkari 67	Mardin 74	Osmaniye 75	Osmaniye 74	Karaman 79	Şanlıurfa 89	Muş 79	Muş 99	Muş 98	Osmaniye 120	Ardahan 127	Muş 129
74	Yalova 66	Şırnak 69	Mardin 72	Mardin 71	Osmaniye 72	Muş 80	Osmaniye 76	Şanlıurfa 89	Iğdır 86	Bayburt 111	Muş 126	Adıyaman 126
75	Iğdır 65	Hakkari 65	Hakkari 70	Hakkari 68	Mardin 69	Osmaniye 71	Hakkari 71	Iğdır 87	Şanlıurfa 86	Şanlıurfa 110	Osmaniye 122	Osmaniye 121
76	Şırnak 61	Yalova 65	Şırnak 67	Şırnak 65	Hakkari 66	Mardin 68	Mardin 67	Mardin 69	Iğdır 68	Iğdır 102	Şanlıurfa 107	Şanlıurfa 110
77	Ağrı 49	Iğdır 63	Yalova 64	Yalova 62	Şırnak 63	Hakkari 64	Şırnak 60	Hakkari 63	Batman 61	Mardin 78	Mardin 90	Batman 99
78	Bayburt 48	Ağrı 51	Batman 56	Batman 54	Yalova 61	Şırnak 61	Iğdır 59	Batman 62	Hakkari 61	Hakkari 66	Batman 88	Ağrı 85
79	Batman 46	Bayburt 49	Ağrı 50	Bayburt 50	Ağrı 48	Iğdır 60	Yalova 59	Yalova 58	Şırnak 57	Şırnak 61	Hakkari 83	Mardin 77
80		Batman 44	Bayburt 49	Ağrı 49	Batman 48	Ağrı 53	Batman 53	Ağrı 52	Yalova 57	Batman 59	Ağrı 81	Hakkari 75
81						Batman 47	Ağrı 52	Şırnak 50	Ağrı 51	Ağrı 52	Şırnak 60	Şırnak 58

Tablo 3: *İl bazında oluşturulmuş derslik başına düşen öğrenci endeksi ve sıralaması*

Sıralama	1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006	
1	Kastamonu	24.10	Kastamonu	25.46	Sinop	23.11	Sinop	24.85	Sinop	23.48	Ardahan	19.27	Sinop	20.41	Isparta	20.95	Sinop	23.92	Sinop	23.68
2	Sinop	24.33	Sinop	26.33	Kastamonu	26.61	Kastamonu	24.97	Bayburt	27.16	Bayburt	26.95	Bayburt	21.93	Çankırı	22.98	Kastamonu	26.32	Çanakkale	24.92
3	Ağrı	27.65	Çankırı	29.16	Erzurum	28.14	Bayburt	26.18	Kastamonu	27.18	Sinop	28.04	Artvin	23.61	Ardahan	23.78	Ardahan	26.39	Ardahan	25.42
4	Çankırı	28.31	Erzincan	29.49	Bayburt	28.76	Gümüşhane	27.05	Ardahan	28.78	Bartın	29.20	Kilis	24.92	Burdur	23.98	Gümüşhane	26.63	Gümüşhane	25.49
5	Gümüşhane	28.37	Ardahan	29.49	Ardahan	29.15	Ardahan	27.64	Bartın	29.44	Kastamonu	30.17	Kastamonu	25.06	Sinop	24.69	Isparta	26.71	Kastamonu	25.93
6	Erzincan	29.01	Gümüşhane	29.51	Isparta	29.60	Çankırı	28.25	Gümüşhane	29.44	Afyon	30.48	Düzce	27.04	Artvin	24.72	Artvin	27.06	Artvin	25.97
7	Bayburt	29.74	Bayburt	30.20	Çankırı	29.78	Bartın	28.36	Çankırı	29.53	Burdur	30.60	Isparta	27.51	Kütahya	24.85	Erzurum	27.71	Bayburt	26.05
8	Yozgat	30.33	Bartın	30.44	Gümüşhane	30.11	Burdur	28.67	Yozgat	29.89	Çorum	32.14	Niğde	28.35	Bayburt	24.88	Çorum	27.79	Tunceli	26.29
9	Burdur	30.33	Erzurum	30.76	Erzincan	30.18	Erzurum	28.84	Isparta	29.97	Çankırı	32.29	Çankırı	28.43	Çorum	25.24	Çankırı	27.88	Burdur	26.49
10	Ardahan	30.59	Çorum	30.80	Kırklareli	31.15	Isparta	28.86	Burdur	30.05	Erzurum	32.40	Bartın	28.66	Kastamonu	25.74	Burdur	27.96	Bilecik	26.89
11	Bartın	30.70	Isparta	30.83	Yozgat	31.35	Erzincan	29.11	Çorum	30.52	Bitlis	32.93	Ardahan	28.74	Bartın	25.88	Erzincan	28.12	Çankırı	26.91
12	Çorum	30.87	Kilis	31.08	Çorum	31.36	Çorum	29.43	Bilecik	31.03	Erzincan	33.22	Gümüşhane	29.57	Amasya	25.97	Yozgat	28.32	Yozgat	27.06
13	Isparta	31.25	Burdur	31.33	Tunceli	31.73	Bilecik	29.53	Erzincan	31.10	Tunceli	33.30	Burdur	29.71	Tunceli	26.68	Bilecik	28.63	Isparta	27.10
14	Tunceli	31.34	Artvin	31.85	Bartın	31.99	Yozgat	29.98	Kilis	31.38	K.Maraş	33.34	Kütahya	29.76	Kırşehir	26.75	Bartın	29.00	Bartın	27.48
15	Erzurum	31.53	Yozgat	32.35	Burdur	32.13	Afyon	30.25	Bitlis	31.44	Ordu	33.44	Sivas	30.08	Erzincan	27.24	Tunceli	29.18	Erzurum	27.61
16	Amasya	31.57	Tunceli	32.38	Amasya	32.38	Amasya	30.74	Afyon	31.48	Niğde	33.67	Çorum	30.23	Gümüşhane	27.39	Kars	29.19	Çorum	27.70
17	Artvin	31.92	Afyon	32.96	Ordu	33.23	Kütahya	30.87	Kütahya	31.91	Isparta	33.98	Yalova	30.36	Erzurum	27.71	Giresun	29.58	Erzincan	27.70
18	Afyon	32.21	Ordu	33.21	Nevşehir	33.34	Tunceli	31.22	Artvin	32.32	Gümüşhane	34.08	Erzincan	30.40	Çanakkale	27.76	Ordu	29.58	Kars	28.00
19	Bilecik	32.43	Aydın	33.33	Afyon	33.38	Nevşehir	31.22	Nevşehir	32.45	Uşak	34.19	Yozgat	30.45	Karaman	27.76	Bayburt	30.03	Giresun	28.57
20	Kütahya	32.80	Niğde	33.50	Bitlis	33.55	Ordu	31.28	Erzurum	32.50	Çanakkale	34.22	Erzurum	30.59	Osmaniye	27.90	Çanakkale	30.23	Kütahya	28.79
21	Aydın	32.95	Nevşehir	33.53	Artvin	33.57	Bitlis	31.47	Karaman	32.51	Denizli	34.33	Bilecik	30.64	Bilecik	27.96	Bolu	30.27	Amasya	28.87
22	Çanakkale	33.08	Kütahya	33.58	Sivas	33.78	Aydın	31.57	Uşak	32.51	Adıyaman	34.58	Afyon	30.73	Bitlis	28.08	Tokat	30.29	Tokat	28.90
23	Tokat	33.12	K.Maraş	34.00	Niğde	34.29	Tokat	31.59	Ordu	32.59	Amasya	34.67	Tokat	30.78	Düzce	28.17	Kütahya	30.44	Ordu	29.07
24	Kilis	33.27	Tokat	34.16	Karaman	34.29	Uşak	31.62	Amasya	32.71	Tokat	34.74	Bitlis	30.84	Hakkari	28.44	Zonguldak	30.45	Uşak	29.16
25	Ordu	33.53	Karaman	34.17	Bilecik	34.46	Niğde	31.68	Tunceli	32.79	Kayseri	34.91	Ordu	31.35	Balıkesir	28.79	Sivas	30.52	Sivas	29.31
26	Bolu	33.62	Kars	34.54	Giresun	34.63	Kilis	31.72	Elazığ	32.86	Artvin	35.00	Kırşehir	31.47	Bolu	29.33	Kırşehir	30.62	Kırşehir	29.41
27	Nevşehir	33.69	Çanakkale	34.71	Kilis	34.70	Bolu	31.74	Sivas	33.03	Nevşehir	35.38	Edirne	31.92	Bingöl	29.55	Trabzon	30.93	Balıkesir	29.50
28	Karabük	33.78	Amasya	34.71	Aydın	34.78	Sivas	31.77	K.Maraş	33.21	Balıkesir	35.53	Aydın	31.95	Afyon	29.68	Balıkesir	30.98	Bolu	29.51
29	Niğde	33.98	Aksaray	34.77	Tokat	34.90	Kars	32.05	Niğde	33.22	Sivas	35.56	Trabzon	31.97	Yozgat	30.03	Nevşehir	31.04	Afyon	29.53
30	Elazığ	34.06	Malatya	34.78	Kars	35.05	Balıkesir	32.27	Tokat	33.41	Yozgat	35.67	Çanakkale	32.10	Ordu	30.18	Amasya	31.10	Aksaray	29.56
31	Karaman	34.09	Sivas	34.81	Kütahya	35.07	Artvin	32.44	Kars	33.72	Kars	35.83	Tunceli	32.11	Tokat	30.56	Kilis	31.12	Edirne	29.57
32	Balıkesir	34.40	Bilecik	35.02	Çanakkale	35.39	Çanakkale	32.54	Aksaray	33.73	Kırşehir	35.87	Karabük	32.14	Edirne	30.71	Muğla	31.19	Karaman	29.62
33	Sivas	34.67	Giresun	35.13	Ağrı	35.46	Giresun	32.60	Giresun	33.83	Tekirdağ	36.02	Elazığ	32.17	Sivas	30.75	Bitlis	31.30	Nevşehir	29.63
34	Uşak	34.93	Uşak	35.18	Tekirdağ	35.48	Trabzon	32.66	Balıkesir	33.86	Elazığ	36.13	Zonguldak	32.23	Uşak	30.80	Afyon	31.34	Karabük	30.09
35	Kars	35.01	Balıkesir	35.42	Denizli	35.67	Elazığ	32.76	Aydın	33.93	Aydın	36.16	Giresun	32.30	Kırıkkale	30.93	Aydın	31.39	Samsun	30.13
36	Muş	35.20	Bolu	35.71	Aksaray	35.84	Karaman	32.85	Malatya	33.99	Karaman	36.17	Muğla	32.31	Manisa	30.97	Denizli	31.44	Aydın	30.13
37	Kırşehir	35.31	Denizli	35.81	Bingöl	35.91	Karabük	33.12	Edirne	34.12	Ağrı	36.23	Aksaray	32.43	Zonguldak	31.07	Edirne	31.53	Muğla	30.35
38	Bitlis	35.41	Elazığ	35.94	Elazığ	35.98	Kırşehir	33.17	Bolu	34.21	Karabük	36.30	Manisa	32.47	Aydın	31.16	Uşak	31.58	Zonguldak	30.69
39	Malatya	35.60	Bitlis	35.96	Malatya	35.98	Edirne	33.24	Kırşehir	34.30	Giresun	36.34	Kars	32.51	Malatya	31.21	Karabük	31.75	Niğde	30.76
40	Rize	35.92	Şanlıurfa	35.98	Uşak	35.99	K.Maraş	33.34	Zonguldak	34.32	Kütahya	36.50	Karaman	32.64	Nevşehir	31.22	Samsun	31.78	Kilis	30.87
41	K.Maraş	35.96	Ağrı	36.21	Samsun	36.00	Samsun	33.46	Ağrı	34.39	Aksaray	36.53	Denizli	32.78	Giresun	31.34	Karaman	31.87	Kırıkkale	31.01
42	Kırklareli	35.96	Muş	36.28	Trabzon	36.09	Denizli	33.62	Denizli	34.39	Bilecik	36.60	Balıkesir	32.94	Trabzon	31.34	Niğde	31.94	Trabzon	31.02
43	Adıyaman	36.00	Rize	36.31	Zonguldak	36.30	Malatya	33.66	Trabzon	34.54	Iğdır	36.68	K.Maraş	32.96	Rize	31.53	Aksaray	31.95	Denizli	31.17
44	Muğla	36.11	Konya	36.44	Yalova	36.31	Ağrı	33.79	Konya	34.59	Edirne	36.73	Amasya	33.07	Muğla	32.19	Konya	32.08	Bingöl	31.18
45	Antalya	36.21	Kırıkkale	36.47	Şanlıurfa	36.42	Adıyaman	34.06	Çanakkale	34.66	Trabzon	36.83	Bolu	33.13	Ağrı	32.37	Ağrı	32.21	Adıyaman	31.48
46	Trabzon	36.30	Edirne	36.49	Balıkesir	36.44	Kırklareli	34.31	Samsun	34.72	Kırklareli	36.83	Nevşehir	33.30	Niğde	32.38	Bingöl	32.23	Manisa	31.58
47	Giresun	36.33	Muğla	36.51	Edirne	36.50	Muğla	34.38	Muğla	35.03	Muğla	37.18	Uşak	33.43	Kilis	32.55	Adıyaman	32.75	Ağrı	31.58
48	Zonguldak	36.36	Zonguldak	36.59	Rize	36.52	Kırıkkale	34.53	Bingöl	35.09	Manisa	37.49	Adıyaman	33.72	Kars	32.70	Kırıkkale	32.82	Malatya	31.83
49	Edirne	36.85	Manisa	36.79	Adıyaman	36.61	Kayseri	34.66	Kırklareli	35.11	Samsun	37.61	Samsun	33.88	Aksaray	32.76	Rize	32.98	Kırklareli	31.95
50	Aksaray	37.12	Bingöl	36.82	K.Maraş	36.84	Zonguldak	34.77	Yalova	35.34	Kırıkkale	37.76	Eskişehir	33.95	Adıyaman	32.84	Malatya	33.04	Düzce	32.00
51	Bingöl	37.24	Trabzon	36.84	Karabük	36.88	Konya	34.86	Karabük	35.42	Konya	37.78	Konya	34.01	K.Maraş	32.93	Kırklareli	33.08	Rize	32.01
52	Şanlıurfa	37.33	Iğdır	36.86	Muş	36.91	Bingöl	35.03	Manisa	35.48	Zonguldak	37.86	Ağrı	34.02	Samsun	33.05	K.Maraş	33.09	Konya	32.52
53	Denizli	37.48	Adıyaman	37.36	Bolu	36.95	Rize	35.08	Rize	35.99	Malatya	38.10	Rize	34.85	Kırklareli	33.06	Manisa	33.23	Eskişehir	32.67
54	Konya	37.69	Kırşehir	37.46	Manisa	37.37	Eskişehir	35.32	Eskişehir	36.46	Şırnak	38.31	Kırklareli	34.99	Denizli	33.21	Ankara	33.53	Bitlis	32.77
55	Manisa	38.08	Antalya	37.66	Konya	37.44	Manisa	35.60	Siirt	36.78	Bingöl	38.71	Osmaniye	35.09	Elazığ	33.36	Yalova	33.65	Osmaniye	33.07
56	Eskişehir	38.54	Samsun	37.82	Kırıkkale	37.68	Şanlıurfa	35.75	Muş	36.80	Bolu	38.83	Malatya	35.10	Siirt	33.44	Düzce	33.86	K.Maraş	33.11
57	Sakarya	38.64	Kırklareli	38.21	Mersin	37.70	Muş	36.17	Kırıkkale	36.80	Şanlıurfa	38.84	Iğdır	35.65	Yalova	33.49	Osmaniye	34.27	Ankara	33.17
58	Kırıkkale	38.66	Yalova	39.02	Sakarya	38.05	Düzce	36.25	Adıyaman	36.81	Rize	39.48	Kırıkkale	35.74	Batman	33.61	Mersin	34.53	Mersin	33.23
59	Tekirdağ	39.59	Tekirdağ	39.11	Kırşehir	38.23	Antalya	36.65	Şanlıurfa	37.43	Osmaniye	39.67	Şanlıurfa	36.02	Konya	33.63	Elazığ	34.55	Tekirdağ	33.28
60	Samsun	40.18	Eskişehir	39.64	Muğla	38.47	Siirt	36.67	Düzce	37.62	Hakkari	39.73	Muş	36.07	Karabük	33.81	Eskişehir	34.72	Kayseri	33.74
61	Yalova	40.33	Ankara	40.04	Iğdır	38.82	Yalova	36.68	Hakkari	37.97	Düzce	39.91	Hakkari	36.49	Mersin	33.97	Antalya	35.43	Yalova	34.03
62	Ankara	40.55	Sakarya	40.15	Siirt	38.88	Sakarya	37.52	Antalya	38.07	Antalya	40.31	Mersin	36.59	Tekirdağ	35.00	Kayseri	35.56	Elazığ	34.13
63	Izmir	40.85	Izmir	40.69	Antalya	39.17	Tekirdağ	37.53	Istanbul	38.41	Muş	40.32	Izmir	37.28	Antalya	35.72	Izmir	35.90	Antalya	35.04
64	Kayseri	41.28	Mersin	40.84	Hakkari	39.60	Izmir	37.67	Van	38.43	Eskişehir	41.51	Sakarya	37.35	Sakarya	35.83	Tekirdağ	36.15	Izmir	35.12
65	Siirt	41.71	Kayseri	41.31	Eskişehir	40.16	Ankara	38.26	Sakarya	38.55	Kilis	42.03	Bingöl	37.56	Mardin	36.07	Hakkari	36.97	Hatay	35.21
66	Hakkari	42.17	Siirt	41.49	Şırnak	40.46	Mersin	38.45	Izmir	38.84	Mardin	42.21	Mardin	37.77	Ankara	36.07	Iğdır	37.07	Hakkari	35.39
67	Van	43.22	Osmaniye	42.04	Osmaniye	40.69	Hakkari	38.64	Osmaniye	38.89	Ankara	42.36	Antalya	38.04	Muş	36.21	Mardin	37.11	Şırnak	35.96
68	Osmaniye	43.48	Batman	42.85	Izmir	40.75	Osmaniye	38.70	Kayseri	38.97	Mersin	42.43	Ankara	38.25	Eskişehir	36.72	Hatay	37.23	Kocaeli	36.09
69	Mardin	43.60	Hatay	43.23	Mardin	40.80	Iğdır	38.87	Tekirdağ	39.10	Hatay	42.80	Hatay	38.31	Kayseri	36.93	Muş	37.67	Van	36.45
70	Adana	43.74	Mardin	43.58	Kayseri	40.93	Hatay	39.03	Mersin	39.62	Sakarya	43.23	Tekirdağ	38.53	Kocaeli	37.60	Sakarya	38.22	Mardin	36.59
71	Hatay	43.95	Van	43.88	Van	41.41	Aksaray	39.05	Ankara	39.63	Van	43.27	Kayseri	38.70	Hatay	37.64	Van	38.44	Şanlıurfa	36.77
72	Mersin	44.02	Bursa	43.92	Ankara	41.67	Bursa	39.38	Iğdır	39.85	Yalova	43.42	Bursa	39.41	Iğdır	37.95	Şanlıurfa	38.51	Adana	37.13
73	Bursa	44.09	Hakkari	44.13	Hatay	42.76	Van	39.71	Hatay	39.86	Izmir	43.47	Van	39.80	Izmir	38.00	Siirt	38.61	Siirt	37.20
74	Diyarbakır	44.67	Adana	44.53	Bursa	43.00	Mardin	40.06	Şırnak	40.95	Siirt	43.55	Kocaeli	40.01	Bursa	38.47	Adana	38.97	Bursa	37.55
75	Iğdır	45.68	Şırnak	45.69	Kocaeli	44.50	Kocaeli	41.07	Bursa	41.35	Batman	44.73	Adana	40.36	Van	38.79	Kocaeli	38.99	Gaziantep	38.44
76	Gaziantep	46.37	Karabük	46.02	Gaziantep	44.66	Şırnak	41.66	Mardin	41.59	Gaziantep	45.14	Gaziantep	41.30	Şanlıurfa	39.33	Bursa	39.14	Iğdır	38.66
77	Kocaeli	46.52	Diyarbakır	46.07	Adana	44.67	Adana	41.83	Kocaeli	42.27	Bursa	45.59	Diyarbakır	41.48	Şırnak	39.48	Gaziantep	39.19	Batman	39.28
78	Batman	47.52	Kocaeli	46.18	Batman	46.25	Diyarbakır	42.49	Batman	43.45	Diyarbakır	46.28	Batman	42.26	Adana	42.03	Diyarbakır	40.71	Diyarbakır	40.47
79	Istanbul	48.32	Gaziantep	46.98	Istanbul	47.16	Gaziantep	43.14	Diyarbakır	44.15	Kocaeli	47.19	Şırnak	45.10	Gaziantep	42.76	Şırnak	41.42	Muş	40.47
80	Şırnak	50.79	Istanbul	47.25	Diyarbakır	47.33	Batman	43.71	Gaziantep	44.25	Adana	48.89	Siirt	45.22	Diyarbakır	42.86	Batman	43.10	Sakarya	41.03
81							Istanbul	44.81	Adana	44.33	Istanbul	54.00	Istanbul	49.52	Istanbul	44.62	Istanbul	43.84	Istanbul	43.01

Tablo 4 *: İl bazında oluşturulmuş öğretmen başına düşen öğrenci endeksi ve sıralaması*

Sıralama	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	Çankırı 9.54	Çankırı 10.62	Bilecik 13.09	Burdur 15.19	Bilecik 17.20	Sinop 18.25	Sinop 17.99	Ankara 15.10	Sinop 13.98	Tunceli 14.05
2	Bursa 12.21	Niğde 12.77	Kilis 13.56	Amasya 15.27	Niğde 18.01	Bartın 20.18	Burdur 18.69	Bartın 15.18	Ankara 14.04	Sinop 14.32
3	Denizli 12.47	Erzincan 13.29	Çankırı 13.64	Kilis 15.37	İzmir 18.13	Karabük 20.80	Bahkesir 18.95	Sinop 15.50	Karabük 15.35	Bartın 15.75
4	Burdur 12.50	Burdur 13.87	Niğde 14.18	Kırşehir 15.65	Burdur 18.20	Bahkesir 20.94	Ankara 19.01	Isparta 16.14	Bartın 15.40	Ankara 15.78
5	Malatya 12.54	Malatya 13.94	Amasya 14.39	Çankırı 15.71	Kırşehir 18.59	Elazığ 21.18	Bartın 19.06	Kastamonu 16.20	Muğla 15.66	Karabük 15.78
6	Kastamonu 13.10	Amasya 14.04	Malatya 15.70	Kastamonu 15.98	Karabük 19.21	Niğde 21.34	Muğla 19.58	Karabük 16.41	Isparta 15.66	Isparta 15.91
7	Niğde 13.17	Kilis 14.20	Kırşehir 15.78	Bilecik 15.99	Erzincan 19.29	Nevşehir 21.37	Isparta 19.63	Muğla 16.73	Bahkesir 16.18	Kastamonu 16.17
8	Isparta 13.26	Denizli 14.22	Kastamonu 15.84	Bursa 16.14	Kastamonu 19.34	Bolu 21.44	Karabük 19.77	Bahkesir 16.87	Zonguldak 16.27	Kırşehir 16.18
9	Çanakkale 13.28	Kastamonu 14.51	Erzincan 16.12	Niğde 16.71	Malatya 19.77	Tunceli 21.88	Aydın 20.21	Çorum 17.28	Edirne 16.34	Kırıkkale 16.41
10	Amasya 13.32	Bartın 14.63	Çorum 16.36	Nevşehir 17.24	Denizli 20.11	Ankara 21.95	Çorum 20.24	Aydın 17.29	İzmir 16.41	Bahkesir 16.51
11	İzmir 13.56	Kırşehir 14.65	Burdur 16.48	Bayburt 17.35	Isparta 20.36	Kastamonu 22.06	Kastamonu 20.49	Çankırı 17.45	Kırşehir 16.73	Muğla 16.54
12	Sinop 13.62	İzmir 14.95	Denizli 16.56	Çorum 17.45	Amasya 20.40	Aydın 22.34	Kütahya 20.70	Tunceli 17.59	Aydın 16.88	Çorum 16.66
13	Yalova 13.83	Kırıkkale 15.02	Bursa 16.86	Isparta 17.60	Ankara 20.45	Burdur 22.44	Edirne 20.77	Zonguldak 17.59	Eskişehir 16.89	Burdur 16.68
14	Afyon 14.06	Ankara 15.02	Nevşehir 16.98	Bartın 17.68	Sinop 20.47	Muğla 22.53	Çankırı 20.87	Denizli 17.78	Denizli 16.92	Çanakkale 16.72
15	Bartın 14.30	Çorum 15.09	Yalova 16.98	İzmir 17.79	Kilis 20.52	Yozgat 22.62	Zonguldak 20.89	Edirne 17.82	Tunceli 17.03	Eskişehir 16.80
16	Ankara 14.55	Isparta 15.23	Bayburt 17.27	Ankara 18.08	Bursa 20.59	Erzincan 22.68	Çanakkale 21.01	Niğde 17.84	Kastamonu 17.06	Nevşehir 16.98
17	Çorum 14.57	Yalova 15.30	Afyon 17.28	Trabzon 18.20	Bartın 20.59	Aksaray 22.74	Karaman 21.13	Burdur 17.95	Yalova 17.20	Edirne 17.01
18	Aydın 14.73	Erzurum 15.37	Zonguldak 17.30	Afyon 18.26	Nevşehir 20.85	Bayburt 22.77	Konya 21.22	İzmir 18.20	Burdur 17.21	Zonguldak 17.02
19	Gümüşhane 14.77	Uşak 15.40	Bartın 17.36	Uşak 18.48	Bahkesir 20.91	Çorum 22.77	Elazığ 21.35	Çanakkale 18.20	Çanakkale 17.29	Amasya 17.36
20	Bolu 14.92	Bilecik 15.43	İzmir 17.38	Bolu 18.53	Çorum 20.92	Kütahya 22.93	Niğde 21.61	Karaman 18.27	Çankırı 17.36	Uşak 17.37
21	Zonguldak 14.93	Gümüşhane 15.43	Uşak 17.45	Karaman 18.66	Ordu 21.04	Kırşehir 22.96	Antalya 21.73	Amasya 18.45	Kırıkkale 17.40	İzmir 17.42
22	Uşak 15.76	Bursa 15.80	Ankara 17.52	Denizli 18.67	Afyon 21.05	Edirne 23.05	Amasya 21.75	Bilecik 18.46	Çorum 17.80	Ordu 17.46
23	Bahkesir 15.81	Sinop 15.89	Isparta 17.58	Erzincan 18.68	Gümüşhane 21.07	Çankırı 23.24	Bilecik 21.79	Kilis 18.86	Nevşehir 17.80	Erzurum 17.50
24	Edirne 15.81	Afyon 16.09	Gümüşhane 17.84	Malatya 18.70	Bayburt 21.10	Erzurum 23.24	Denizli 21.95	Giresun 18.95	Samsun 18.17	Çankırı 17.55
25	Kilis 15.92	Bahkesir 16.27	Osmaniye 18.16	Karabük 18.89	Trabzon 21.12	Konya 23.40	İzmir 22.05	Kütahya 19.05	Antalya 18.36	Aydın 17.56
26	Konya 15.95	Bolu 16.32	Karaman 18.37	Gümüşhane 18.93	Eskişehir 21.26	Ordu 23.44	Kırşehir 22.06	Erzincan 19.13	Konya 18.42	Denizli 17.66
27	Kırıkkale 16.06	Konya 16.58	Konya 18.59	Elazığ 18.96	Giresun 21.26	Denizli 23.46	Trabzon 22.12	Ordu 19.19	Mersin 18.45	Samsun 18.07
28	Yozgat 16.53	Çanakkale 16.67	Edirne 18.63	Giresun 18.97	Yalova 21.36	Amasya 23.50	Nevşehir 22.13	Uşak 19.19	Bilecik 18.47	Aksaray 18.20
29	Antalya 16.58	Muğla 16.84	Kırıkkale 18.90	Edirne 19.43	Çankırı 21.39	Uşak 23.50	Erzurum 22.16	Aksaray 19.29	Bolu 18.52	Erzincan 18.28
30	Erzincan 16.88	Edirne 16.85	Aydın 19.01	Erzurum 19.48	Konya 21.67	Zonguldak 23.66	Eskişehir 22.24	Konya 19.30	Niğde 18.56	Niğde 18.31
31	Muğla 17.01	Eskişehir 16.89	Bahkesir 19.07	Ordu 19.51	Muğla 21.88	K.Maraş 23.68	Ordu 22.27	Yalova 19.33	Erzurum 18.61	Giresun 18.39
32	Elazığ 17.10	Aydın 16.93	Tokat 19.08	Sinop 19.55	Karaman 22.28	Tokat 23.74	Tunceli 22.29	Manisa 19.34	Ordu 18.70	Bolu 18.39
33	Karabük 17.25	Giresun 17.10	Karabük 19.10	Kırıkkale 19.57	Aydın 22.49	Kırklareli 23.85	Kırıkkale 22.30	Bolu 19.45	Aksaray 18.76	Osmaniye 18.56
34	İstanbul 17.37	Karaman 17.14	Elazığ 19.24	Bahkesir 19.70	Aksaray 22.55	Çanakkale 23.88	Bolu 22.38	Afyon 19.46	Uşak 18.79	Konya 18.71
35	Kocaeli 17.39	Nevşehir 17.24	Trabzon 19.36	Tokat 19.82	Kütahya 22.62	Giresun 23.89	Giresun 22.39	Eskişehir 19.51	Trabzon 18.91	Bayburt 18.79
36	Kırşehir 17.45	Karabük 17.79	Tunceli 19.61	Aydın 19.85	Edirne 22.65	Bitlis 24.06	Erzincan 22.39	Samsun 19.56	Kırklareli 19.03	Kütahya 18.99
37	Bilecik 17.70	Trabzon 18.14	Sinop 19.62	Eskişehir 19.86	Hatay 23.07	Isparta 24.10	Yalova 22.42	Antalya 19.58	Giresun 19.21	Malatya 19.06
38	Erzurum 17.79	Tokat 18.24	Giresun 19.69	Samsun 19.90	Yozgat 23.14	Karaman 24.11	Artvin 22.56	Kırklareli 19.59	Erzincan 19.23	Sivas 19.12
39	Adana 17.89	Kocaeli 18.39	Aksaray 19.81	Yalova 19.97	Elazığ 23.26	Sivas 24.13	Bayburt 22.57	Kırıkkale 19.63	Malatya 19.24	Trabzon 19.32
40	Kütahya 17.91	Ordu 18.55	Yozgat 20.03	Kütahya 20.08	Tokat 23.29	Eskişehir 24.36	Mersin 22.58	Trabzon 19.67	Amasya 19.28	Yozgat 19.38
41	Trabzon 18.28	Tunceli 18.60	Ordu 20.06	Rize 20.13	Bolu 23.47	Bilecik 24.41	Yozgat 22.66	Nevşehir 19.73	Manisa 20.26	Bilecik 19.39
42	Iğdır 18.36	Yozgat 18.77	Erzurum 20.07	Konya 20.22	Bitlis 23.51	Afyon 24.74	Manisa 22.87	Mersin 19.93	Osmaniye 20.35	Tokat 19.40
43	Ordu 18.54	İstanbul 18.77	Çanakkale 20.10	Tunceli 20.33	Sivas 23.67	Samsun 24.90	Aksaray 22.96	Yozgat 20.03	Kütahya 20.53	Antalya 19.44
44	Tokat 18.69	Manisa 19.46	Bolu 20.15	Muğla 20.57	Ardahan 23.77	Kırıkkale 25.00	Sivas 23.03	Erzurum 20.15	Adana 20.85	Yalova 19.46
45	Eskişehir 18.75	Samsun 19.63	Muğla 20.60	Yozgat 21.31	Rize 23.79	Artvin 25.21	Afyon 23.06	Tokat 20.17	Bursa 20.87	Artvin 19.50
46	Bayburt 18.82	Adana 19.91	Rize 20.65	Manisa 21.32	Antalya 23.82	Manisa 25.23	Malatya 23.46	Malatya 20.23	Tekirdağ 20.92	Mersin 19.58
47	Sivas 18.89	Antalya 19.91	Bingöl 20.85	Aksaray 21.40	Uşak 23.82	Yalova 25.30	Uşak 23.53	Sivas 20.37	Hatay 21.49	Gümüşhane 19.59
48	Bingöl 19.31	Elazığ 19.92	Kocaeli 20.91	Hatay 21.55	İstanbul 23.84	Mersin 25.32	Samsun 23.59	Kırşehir 20.85	Artvin 21.51	Karaman 19.67
49	Artvin 19.37	Sivas 19.98	Kars 21.27	Çanakkale 21.98	Kırıkkale 23.93	Gümüşhane 25.53	Kırklareli 23.62	Kayseri 21.36	Sivas 21.57	Manisa 19.71
50	Nevşehir 19.47	Bingöl 20.09	Sivas 21.30	Bingöl 22.14	Manisa 24.06	Antalya 25.61	Osmaniye 24.02	Elazığ 21.38	Kocaeli 21.63	Kırklareli 20.55
51	K.Maraş 19.73	Mersin 20.13	İstanbul 21.40	Kayseri 22.31	Kocaeli 24.18	Malatya 25.72	Gümüşhane 24.20	Bayburt 21.59	İstanbul 21.72	Rize 21.13
52	Gaziantep 19.87	Aksaray 20.47	Eskişehir 21.52	İstanbul 22.50	Erzurum 24.42	İzmir 25.78	K.Maraş 24.29	Adana 21.66	Kayseri 21.81	Kayseri 21.29
53	Diyarbakir 20.18	Bayburt 20.64	Manisa 21.64	Zonguldak 22.54	Kayseri 24.43	Trabzon 25.96	Tokat 24.54	Bursa 21.72	Tokat 21.90	Hatay 21.31
54	Sakarya 20.20	Osmaniye 20.70	Antalya 21.78	Antalya 22.82	Samsun 24.52	Kayseri 26.69	Adana 25.08	Osmaniye 21.75	Elazığ 22.44	Bursa 21.33
55	Samsun 20.69	Ardahan 20.89	Adana 22.01	Kocaeli 23.05	Kars 24.71	Kars 27.08	Bursa 25.84	Bitlis 22.07	Rize 22.61	Elazığ 21.93
56	Mersin 20.90	Diyarbakir 21.13	Hatay 22.10	Mersin 23.12	Zonguldak 25.14	Bursa 27.58	Bitlis 25.88	Rize 22.17	Yozgat 22.65	Afyon 21.96
57	Karaman 20.92	Iğdır 21.14	Kütahya 22.20	Bitlis 23.32	Gaziantep 25.41	Sakarya 27.82	Hatay 26.04	Artvin 22.54	Afyon 23.27	K.Maraş 22.31
58	Tekirdağ 20.94	Rize 21.34	Mersin 22.39	Sivas 23.52	Mersin 25.46	Hatay 27.88	Kayseri 26.23	Hatay 22.57	Gümüşhane 23.91	Adıyaman 22.32
59	Manisa 20.95	Kütahya 21.58	Sakarya 22.56	Ardahan 23.97	K.Maraş 25.97	Muş 27.89	Tekirdağ 26.36	Kocaeli 22.69	Karaman 23.93	Adana 22.35
60	Tunceli 21.26	Zonguldak 21.67	Kayseri 22.73	Diyarbakir 24.01	Şırnak 26.01	Gaziantep 27.91	Rize 26.56	K.Maraş 22.88	K.Maraş 24.24	Tekirdağ 22.44
61	Kars 21.46	Batman 21.70	Bitlis 22.88	Adana 24.49	Bingöl 26.33	Adana 28.20	Sakarya 26.89	Gümüşhane 23.19	Adıyaman 24.43	Kocaeli 22.65
62	Kayseri 21.47	Hatay 21.72	Samsun 23.01	Osmaniye 24.57	Çanakkale 26.44	Rize 28.30	Kocaeli 26.91	Düzce 23.33	Kilis 24.69	Kars 22.69
63	Osmaniye 21.59	Artvin 21.73	K.Maraş 23.44	Kars 24.57	Adana 26.64	Ardahan 28.32	Gaziantep 28.38	Adıyaman 23.42	Düzce 24.70	Kilis 22.74
64	Giresun 21.86	Muş 21.93	Siirt 23.88	Gaziantep 24.98	Kırklareli 26.72	Iğdır 28.53	Kilis 28.47	İstanbul 23.52	Gaziantep 25.32	Düzce 23.36
65	Şanlıurfa 21.89	Kayseri 22.23	Gaziantep 24.02	Artvin 25.01	Diyarbakir 27.06	Siirt 28.74	Düzce 28.57	Tekirdağ 23.68	Kars 26.17	İstanbul 23.37
66	Aksaray 21.93	Kars 22.41	Ardahan 24.26	Kırklareli 25.17	Tunceli 27.06	Düzce 28.95	Adıyaman 28.78	Sakarya 25.86	Diyarbakir 26.22	Bingöl 23.72
67	Hakkari 22.57	Kırklareli 22.49	Artvin 24.37	Muş 25.27	Artvin 27.08	Bingöl 29.84	Kars 29.17	Bingöl 25.91	Bayburt 26.24	Ardahan 23.83
68	Rize 22.72	Tekirdağ 22.67	Şanlıurfa 24.50	Şırnak 25.94	Osmaniye 27.09	Tekirdağ 29.97	Ağrı 29.18	Gaziantep 25.99	Ardahan 27.54	Gaziantep 25.52
69	Ardahan 23.26	Gaziantep 22.73	Tekirdağ 24.94	Iğdır 26.13	Düzce 27.69	Ağrı 30.05	İstanbul 29.94	Ardahan 27.10	Bitlis 28.25	Iğdır 29.49
70	Muş 23.62	K.Maraş 22.74	Muş 24.98	Tekirdağ 26.25	Sakarya 28.83	Kocaeli 30.65	Bingöl 30.77	Diyarbakir 27.29	Bingöl 28.75	Ağrı 29.88
71	Bitlis 23.63	Şanlıurfa 22.88	Diyarbakir 25.07	Siirt 26.54	Adıyaman 29.21	Adıyaman 31.14	Diyarbakir 30.97	Kars 27.94	Sakarya 31.81	Diyarbakir 30.46
72	Adıyaman 24.00	Ağrı 23.24	Batman 25.65	K.Maraş 26.55	Şanlıurfa 29.98	Diyarbakir 31.30	Iğdır 31.28	Mardin 29.49	Van 32.57	Van 30.81
73	Kırklareli 24.32	Sakarya 23.26	Kırklareli 25.91	Sakarya 27.00	Hakkari 30.10	Van 31.78	Şanlıurfa 32.00	Ağrı 30.38	Iğdır 33.18	Batman 31.96
74	Mardin 24.93	Mardin 25.18	Şırnak 26.21	Düzce 27.09	Ağrı 30.64	Kilis 32.12	Ardahan 32.19	Iğdır 30.84	Ağrı 34.96	Siirt 33.18
75	Ağrı 26.39	Bitlis 25.23	Adıyaman 27.62	Batman 27.55	Van 30.72	Mardin 32.16	Muş 32.68	Şanlıurfa 32.10	Mardin 36.03	Sakarya 33.66
76	Van 27.19	Adıyaman 26.71	Mardin 27.96	Şanlıurfa 27.57	Muş 30.99	Şanlıurfa 32.38	Mardin 33.06	Muş 32.11	Hakkari 37.04	Mardin 33.89
77	Hatay 27.80	Hakkari 27.92	Ağrı 28.19	Hakkari 28.02	Mardin 31.42	Batman 32.99	Van 33.79	Batman 32.37	Batman 37.78	Şanlıurfa 35.42
78	Siirt 29.02	Siirt 30.90	Iğdır 28.31	Ağrı 28.43	Tekirdağ 31.87	İstanbul 33.23	Batman 37.40	Van 32.76	Şanlıurfa 40.50	Bitlis 36.93
79	Batman 29.38	Van 32.94	Van 29.32	Adıyaman 29.45	Iğdır 32.95	Osmaniye 34.19	Hakkari 41.23	Hakkari 37.78	Muş 43.05	Şırnak 39.28
80	Şırnak 29.71	Şırnak 38.07	Hakkari 33.34	Van 29.87	Batman 33.00	Hakkari 36.31	Şırnak 50.80	Şırnak 42.07	Siirt 43.89	Muş 39.94
81			Mardin 30.35	Siirt 57.92	Şırnak 39.57	Siirt 70.46	Siirt 47.36	Şırnak 50.17	Hakkari 40.92	

Tablo 5*: İl bazında sayısal puan ortalamasına göre başarı sıralaması ve tüm alan puanlarının ortalamaları**

Yıllar	1998	1998		2003	2003		2004	2004		2005	2005		2006	2006		2007	2007
Sıralama	Sayısal	Tüm alan		Sayısal	Tüm alan		Sayısal	Tüm alan		Sayısal	Tüm alan		Sayısal puan	Tüm alan		Sayısal puan	Tüm alan
1	Eskişehir	111.2	111.9	Ankara	163.4	178.1	Ankara	160.9	174.8	Ankara	161.8	175.1	Denizli	169.8	183.1	Ankara	174.8	186.7
2	Yalova	111.1	113.6	Konya	162.4	178.5	Konya	159.8	174.8	Konya	160.5	175.1	Ankara	169.5	181.5	Denizli	174.3	187.7
3	İzmir	110.9	113.7	Antalya	162.2	178.9	Eskişehir	159.3	172.6	Yalova	159.7	174.9	Karabük	169.2	181.8	Eskişehir	174.1	186.1
4	Ankara	110.8	112.8	Eskişehir	162.2	175.7	Antalya	159.0	174.6	Antalya	159.5	174.4	Eskişehir	169.2	181.2	Yalova	173.8	186.8
5	İstanbul	110.8	113.2	Karabük	161.8	176.3	Denizli	158.8	174.4	Kayseri	159.4	174.0	Konya	168.6	181.4	Karaman	173.6	187.2
6	Antalya	110.3	112.2	Yalova	161.7	177.3	Yalova	158.7	174.1	Eskişehir	159.3	172.4	Kayseri	168.6	181.2	Kayseri	173.2	185.8
7	Konya	109.8	111.6	Denizli	161.1	177.4	Kayseri	158.6	173.5	Karabük	159.2	173.0	Mersin	168.4	181.8	Konya	172.6	185.6
8	Kocaeli	109.7	111.3	Mersin	161.1	177.7	Karabük	158.3	172.3	Denizli	159.0	174.3	Hatay	168.2	181.8	Karabük	172.5	184.8
9	Mersin	109.7	111.8	Bursa	161.1	175.6	Hatay	158.2	173.5	Kırşehir	158.9	176.6	Aydın	168.2	182.3	Burdur	172.4	185.8
10	Aydın	109.7	112.2	Kayseri	160.8	176.1	İzmir	158.0	174.0	Hatay	158.8	174.2	Adana	167.8	180.9	Isparta	172.3	184.6
11	Bursa	109.7	111.1	İzmir	160.7	177.8	Aydın	157.9	174.5	Mersin	158.3	173.6	Uşak	167.8	182.0	Mersin	172.2	185.7
12	Denizli	109.6	111.5	Aydın	160.6	177.8	Mersin	157.4	172.8	Muğla	158.1	173.5	Çorum	167.6	181.5	Kırklareli	172.0	184.5
13	Karabük	109.5	111.4	Hatay	160.5	176.8	Bursa	157.3	171.3	Kırklareli	158.1	171.8	Burdur	167.4	180.1	Balıkesir	172.0	184.4
14	Hatay	109.1	110.6	Diyarbakır	160.3	173.1	Muğla	157.1	173.4	Aydın	158.0	173.9	Yalova	167.4	180.2	Zonguldak	171.6	184.9
15	Kayseri	109.0	110.6	Batman	160.3	173.5	Diyarbakır	157.0	168.8	İzmir	157.9	173.5	Kırklareli	167.4	180.1	Bolu	171.6	183.1
16	Malatya	108.9	109.5	Zonguldak	160.2	175.7	Kırşehir	156.8	174.3	Bursa	157.8	171.1	Balıkesir	167.3	180.0	Uşak	171.5	185.6
17	Balıkesir	108.9	111.0	Tokat	159.7	176.1	Elazığ	156.7	171.9	Elazığ	157.7	172.7	Malatya	167.2	179.4	Kırşehir	171.4	186.7
18	Samsun	108.9	111.0	Malatya	159.6	174.7	Batman	156.5	169.4	Nevşehir	157.6	174.4	Bolu	167.2	178.5	Malatya	171.2	183.8
19	Adana	108.9	110.4	Kocaeli	159.6	172.8	Balıkesir	156.5	171.7	Adana	157.5	172.3	Antalya	167.1	180.3	Bursa	170.9	182.8
20	Kırklareli	108.8	110.2	Aksaray	159.5	178.1	Çorum	156.5	173.0	Aksaray	157.5	174.8	Bursa	167.1	179.2	Çorum	170.8	185.1
21	Çanakkale	108.5	111.2	Muğla	159.4	176.7	Malatya	156.4	171.0	Trabzon	157.5	172.3	Tokat	167.0	181.1	Hatay	170.8	184.4
22	Muğla	108.1	111.1	Samsun	159.4	176.1	Adana	156.4	170.8	Çorum	157.4	173.1	Nevşehir	167.0	181.3	Adana	170.7	184.0
23	Trabzon	108.0	108.9	Balıkesir	159.1	175.4	Kırklareli	156.3	170.6	Burdur	157.2	172.1	Elazığ	166.7	179.6	Kocaeli	170.5	182.3
24	Uşak	107.9	110.5	Elazığ	159.0	175.7	Zonguldak	156.3	171.2	Kocaeli	157.1	169.1	Kırşehir	166.7	181.7	Aydın	170.5	184.3
25	Manisa	107.9	110.3	Kilis	159.0	177.2	Aksaray	156.3	173.8	Balıkesir	157.0	171.8	Trabzon	166.7	179.8	Kırıkkale	170.4	183.4
26	Isparta	107.8	109.2	Kırklareli	159.0	174.4	Trabzon	156.3	170.9	Tokat	157.0	172.8	Kocaeli	166.4	177.9	Elazığ	170.2	183.5
27	Sivas	107.8	110.2	Adana	158.9	174.2	Tokat	156.1	171.7	Samsun	156.8	172.3	Isparta	166.3	178.7	Sakarya	170.2	181.8
28	Sakarya	107.7	109.9	Kırşehir	158.9	178.3	Samsun	155.8	171.2	Zonguldak	156.8	171.4	Karaman	166.3	179.1	Trabzon	170.1	184.0
29	Kırıkkale	107.6	109.4	Trabzon	158.7	173.9	İstanbul	155.7	170.3	Sivas	156.8	173.3	Sivas	166.3	180.9	Erzincan	170.1	183.9
30	Zonguldak	107.6	109.7	Çorum	158.4	176.6	Kocaeli	155.7	168.4	Karaman	156.8	171.3	Zonguldak	166.2	179.2	Samsun	169.8	183.7
31	Aksaray	107.5	110.2	İstanbul	158.4	173.4	Nevşehir	155.7	172.2	Malatya	156.5	170.5	İzmir	166.2	179.8	Edirne	169.7	183.5
32	Çorum	107.5	110.5	Manisa	158.2	175.4	Burdur	155.5	170.5	Uşak	156.4	172.3	Aksaray	166.0	180.3	Tokat	169.6	184.1
33	Diyarbakır	107.5	107.6	Şanlıurfa	158.0	171.2	Sivas	155.4	172.1	Batman	156.4	169.7	Kırıkkale	166.0	178.9	Antalya	169.4	182.7
34	Tekirdağ	107.5	109.3	Niğde	157.8	175.4	Çanakkale	155.3	171.2	Diyarbakır	156.2	167.8	Kütahya	165.9	178.8	Nevşehir	169.3	183.8
35	Gaziantep	107.4	109.0	Isparta	157.7	172.6	Karaman	155.1	170.5	Kırıkkale	155.8	170.6	Samsun	165.9	179.4	Muğla	169.3	183.4
36	Kırşehir	107.4	109.8	Gaziantep	157.7	171.8	Uşak	155.0	171.7	Isparta	155.8	169.7	K.Maraş	165.9	178.8	Kütahya	169.3	182.4
37	Elazığ	107.4	109.2	Kırıkkale	157.7	173.4	Manisa	155.0	171.6	Gaziantep	155.6	168.9	Muğla	165.6	179.5	İzmir	169.2	182.7
38	Burdur	107.4	109.5	Tekirdağ	157.6	172.8	Gaziantep	154.9	168.3	İstanbul	155.5	169.4	Osmaniye	165.2	180.6	Aksaray	169.0	183.5
39	Kütahya	107.3	109.2	Çanakkale	157.6	173.6	Isparta	154.9	169.1	Sakarya	155.5	168.2	Sakarya	165.1	176.4	Çanakkale	168.8	182.1
40	Edirne	107.3	109.3	Uşak	157.6	175.0	Erzincan	154.8	169.6	K.Maraş	155.5	170.6	Manisa	165.0	179.1	Sivas	168.6	180.5
41	Nevşehir	107.1	110.2	Sivas	157.6	175.0	Kırıkkale	154.6	169.3	Çanakkale	155.1	170.2	Batman	165.0	176.4	K.Maraş	168.3	181.6
42	Kilis	107.0	110.3	Karaman	157.5	174.8	K.Maraş	154.3	169.4	Niğde	155.1	171.9	Niğde	164.8	179.8	Niğde	168.3	183.2
43	Tokat	106.9	109.0	Edirne	157.3	174.1	Ş.Urfa	154.2	166.6	Amasya	155.1	171.3	Çankırı	164.7	176.7	Manisa	168.2	182.5
44	Bolu	106.6	108.5	Nevşehir	156.9	174.7	Niğde	154.0	171.0	Osmaniye	155.0	173.2	Gaziantep	164.6	176.5	Osmaniye	167.9	183.9
45	Afyon	106.5	108.0	K.Maraş	156.8	173.0	Kütahya	153.7	168.6	Kütahya	154.8	169.6	Edirne	164.6	178.5	Amasya	167.7	181.8
46	Osmaniye	106.5	109.2	Kütahya	156.7	171.6	Edirne	153.7	169.6	Bartın	154.6	171.2	Çanakkale	164.6	177.7	Diyarbakır	167.3	177.7
47	Karaman	106.3	108.8	Burdur	156.6	172.6	Tekirdağ	153.5	168.0	Ş.Urfa	154.6	166.7	Erzincan	164.4	177.5	Afyon	167.3	180.7
48	Adıyaman	106.3	109.0	Bartın	156.6	172.1	Iğdır	153.4	168.7	Bolu	154.4	167.1	Diyarbakır	164.3	174.4	Kilis	167.3	181.8
49	Amasya	106.3	108.7	Erzincan	156.4	172.5	Amasya	153.3	169.3	Manisa	154.4	170.3	Kilis	164.3	178.3	Tekirdağ	167.3	180.2
50	Niğde	106.2	108.9	Amasya	156.3	172.9	Kilis	153.3	170.5	Erzurum	154.3	169.1	Erzurum	164.2	177.1	Batman	167.0	179.1
51	Çankırı	106.2	109.0	Sakarya	156.2	169.8	Bartın	153.2	169.6	Adıyaman	154.0	169.9	Afyon	164.2	177.2	Gaziantep	166.8	179.0
52	K.Maraş	106.1	108.6	Adıyaman	155.8	174.1	Afyon	153.1	168.7	Siirt	153.9	169.1	Sinop	164.2	178.8	Bayburt	166.8	181.7
53	Erzincan	106.0	108.3	Erzurum	155.8	172.2	Osmaniye	153.0	171.0	Edirne	153.8	169.8	Bartın	164.1	178.7	Sinop	166.8	181.7
54	Giresun	105.8	108.4	Osmaniye	155.6	174.5	Adıyaman	152.8	169.5	Kilis	153.8	170.2	Bayburt	164.0	178.0	Çankırı	166.7	179.1
55	Erzurum	105.7	107.7	Bolu	155.4	169.0	Sakarya	152.8	165.7	Tekirdağ	153.7	167.6	Adıyaman	163.8	176.9	Adıyaman	166.6	180.3
56	Bilecik	105.4	107.2	Van	155.4	170.8	Bolu	152.6	165.8	Erzincan	153.4	167.9	Amasya	163.8	177.5	Bartın	166.5	182.0
57	Sinop	105.4	108.6	Iğdır	155.0	171.2	Bayburt	152.4	167.5	Sinop	153.2	168.8	Tekirdağ	163.3	176.1	Erzurum	166.3	179.5
58	Ş.Urfa	105.4	106.2	Afyon	155.0	170.4	Erzurum	152.3	167.6	Afyon	153.0	167.8	Rize	162.6	175.2	Giresun	165.9	179.3
59	Bartın	105.3	107.7	Siirt	154.9	172.2	Giresun	152.3	167.5	Iğdır	152.8	167.6	İstanbul	162.6	174.8	Yozgat	165.8	179.5
60	Kastamonu	105.1	108.6	Ordu	154.9	172.3	Van	152.0	166.1	Tunceli	152.6	169.7	Ş.Urfa	162.4	172.9	Ordu	165.7	180.5
61	Ordu	105.1	108.1	Bayburt	154.7	170.7	Siirt	151.9	167.6	Van	152.5	165.9	Bilecik	162.1	174.6	Kastamonu	165.6	180.3
62	Bayburt	105.1	108.1	Sinop	154.7	172.7	Çankırı	151.7	166.2	Bayburt	152.4	167.4	Yozgat	161.9	174.7	İstanbul	165.3	177.9
63	Rize	104.8	106.6	Giresun	154.4	170.2	Ordu	151.6	168.1	Rize	152.3	166.4	Gümüşhane	161.8	175.8	Rize	164.8	178.3
64	Gümüşhane	104.8	107.4	Mardin	154.2	168.0	Gümüşhane	151.0	167.9	Giresun	152.3	167.2	Ordu	161.0	175.1	Van	164.7	177.2
65	Yozgat	104.2	106.6	Bilecik	153.4	168.1	Tunceli	150.9	168.7	Çankırı	151.7	165.5	Van	160.9	172.6	Tunceli	164.2	179.7
66	Van	103.9	105.9	Rize	152.6	167.7	Muş	150.9	165.7	Yozgat	151.3	166.0	Siirt	160.8	174.2	Düzce	163.8	175.8
67	Batman	103.9	104.3	Muş	152.5	168.4	Sinop	150.8	167.6	Gümüşhane	151.3	167.1	Tunceli	160.7	175.0	Bilecik	163.7	176.4
68	Tunceli	103.6	106.6	Yozgat	152.4	168.2	Rize	150.7	164.7	Muş	151.2	164.7	Giresun	160.6	173.6	Ş.Urfa	163.0	173.9
69	Kars	103.5	105.6	Düzce	152.3	166.9	Mardin	150.5	162.8	Ordu	151.1	166.9	Artvin	160.3	174.7	Iğdır	163.0	176.5
70	Artvin	103.4	105.2	Kastamonu	152.0	170.0	Bilecik	150.1	164.4	Mardin	150.8	162.6	Kastamonu	160.3	174.6	Kars	162.7	175.5
71	Siirt	103.1	104.8	Tunceli	151.3	169.1	Kastamonu	150.1	167.5	Kars	150.6	164.7	Düzce	159.9	171.6	Artvin	162.5	177.7
72	Iğdır	103.0	104.9	Çankırı	151.3	166.9	Yozgat	150.1	164.7	Artvin	150.6	166.8	Kars	159.7	172.3	Gümüşhane	162.3	177.6
73	Mardin	102.2	102.5	Kars	151.1	167.5	Kars	149.8	165.0	Kastamonu	150.4	167.0	Iğdır	159.7	171.8	Muş	162.3	174.1
74	Bitlis	102.0	103.3	Gümüşhane	151.1	168.3	Düzce	149.7	163.4	Bilecik	150.0	163.7	Muş	159.3	170.9	Mardin	161.6	173.3
75	Muş	102.0	103.6	Bingöl	150.8	168.9	Ağrı	148.6	165.0	Bingöl	149.4	166.1	Mardin	159.2	169.6	Siirt	160.2	174.2
76	Bingöl	101.7	104.1	Ağrı	150.5	168.2	Artvin	148.4	164.5	Düzce	148.8	161.8	Bitlis	158.7	172.5	Bingöl	160.2	175.2
77	Ağrı	101.6	104.6	Bitlis	150.2	166.5	Bingöl	147.6	164.4	Ağrı	148.5	164.0	Bingöl	158.0	172.1	Bitlis	158.8	172.8
78	Ardahan	100.1	101.9	Artvin	149.3	165.4	Bitlis	147.4	162.7	Bitlis	147.9	162.6	Ağrı	157.6	170.5	Ağrı	157.4	170.6
79	Hakkari	98.6	98.4	Şırnak	147.1	157.8	Şırnak	146.3	156.8	Ardahan	144.5	159.4	Ardahan	153.8	166.9	Ardahan	153.5	167.3
80	Şırnak	98.2	97.7	Ardahan	143.1	160.3	Ardahan	143.2	158.8	Şırnak	141.7	151.3	Şırnak	152.4	161.9	Şırnak	152.6	163.1
81				Hakkari	140.6	155.2	Hakkari	141.2	155.0	Hakkari	139.5	152.6	Hakkari	149.4	161.3	Hakkari	147.3	160.1

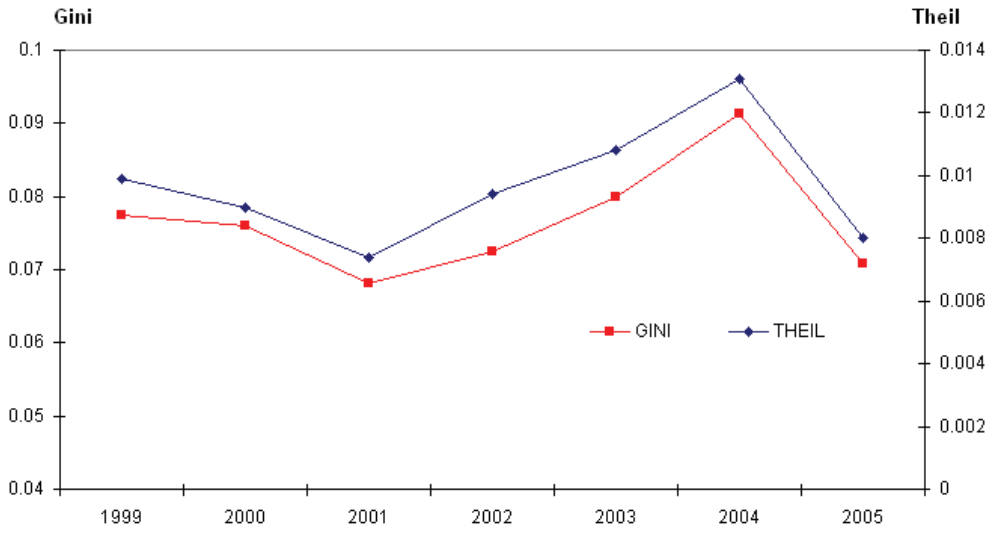
- Tüm alan puanları ortalaması sayısal, sözel ve eşit ağırlık puanlarının toplanarak 3'e bölünmesi ile elde edilmiştir.

Tablo 6 *: İl bazında oluşturulmuş derslik başına düşen öğrenci endeksi ve sıralaması* (sadece Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer bakanlıklara bağlı tüm kamu okulları)

Sıralama	1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005
1	Sinop	19.55	Kastamonu	23.44	Sinop	22.58	Ardahan	15.92	Sinop	18.99	Isparta	19.70	Sinop	22.83
2	Kastamonu	22.86	Sinop	23.54	Kastamonu	25.68	Bayburt	21.86	Bayburt	20.11	Tunceli	21.94	Gümüşhane	24.61
3	Bayburt	24.50	Bayburt	24.78	Bayburt	26.06	Sinop	23.79	Artvin	21.91	Ardahan	21.99	Kastamonu	24.86
4	Erzurum	24.79	Gümüşhane	24.95	Ardahan	26.97	Bartın	24.01	Kastamonu	22.69	Artvin	22.38	Ardahan	25.29
5	Gümüşhane	25.63	Ardahan	25.87	Bartın	27.18	Kastamonu	24.65	Kilis	23.61	Bartın	22.73	Bayburt	25.35
6	Isparta	25.86	Bilecik	25.98	Gümüşhane	27.73	Afyon	24.97	Düzce	25.10	Çankırı	23.08	Isparta	25.52
7	Çankırı	26.21	Çankırı	26.49	Çankırı	28.01	Burdur	25.28	Isparta	25.78	Çorum	23.22	Erzurum	25.98
8	Ardahan	26.45	Erzurum	26.63	Bilecik	28.41	Erzurum	26.22	Bartın	26.35	Kütahya	23.51	Artvin	26.14
9	Erzincan	26.47	Burdur	27.35	Burdur	28.54	Çorum	26.60	Ardahan	26.70	Bayburt	23.55	Burdur	26.32
10	Burdur	27.74	Bartın	27.39	Isparta	28.59	Çankırı	26.68	Gümüşhane	26.98	Kastamonu	23.76	Erzincan	26.49
11	Bartın	27.74	Isparta	27.51	Yozgat	28.71	Bitlis	27.31	Çankırı	26.99	Sinop	24.08	Çankırı	26.85
12	Yozgat	27.76	Erzincan	27.64	Çorum	28.89	Erzincan	27.64	Burdur	27.10	Hakkari	24.11	Yozgat	26.90
13	Çorum	27.78	Çorum	27.79	Erzincan	29.31	Niğde	27.78	Sivas	27.40	Osmaniye	24.68	Çorum	26.90
14	Amasya	27.86	Yozgat	28.15	Afyon	29.71	Uşak	28.00	Yalova	27.79	Düzce	24.84	Bilecik	26.98
15	Tunceli	28.30	Afyon	28.70	Erzurum	29.87	Gümüşhane	28.18	Erzurum	28.06	Çanakkale	25.02	Tunceli	27.48
16	Artvin	28.47	Amasya	29.03	Artvin	29.99	Tunceli	28.24	Çorum	28.36	Bilecik	25.36	Bartın	27.59
17	Bilecik	28.52	Kütahya	29.13	Kilis	30.27	Ordu	28.31	Tokat	28.38	Bolu	25.45	Kars	27.75
18	Afyon	28.87	Bitlis	29.48	Tunceli	30.60	Amasya	28.31	Kütahya	28.46	Kırşehir	25.74	Giresun	27.94
19	Sivas	29.70	Bolu	29.68	Bitlis	30.75	Artvin	28.36	Bilecik	28.57	Erzincan	26.00	Bolu	28.03
20	Karaman	29.81	Kilis	29.77	Karaman	30.88	Adıyaman	28.37	Yozgat	28.75	Karaman	26.05	Amasya	28.63
21	Nevşehir	29.93	Tokat	29.84	Amasya	30.91	Çanakkale	28.55	Afyon	28.87	Burdur	26.05	Tokat	28.67
22	Yalova	30.12	Sivas	29.91	Kütahya	30.96	Kahramanmra	28.57	Bitlis	28.90	Erzurum	26.16	Sivas	28.68
23	Ordu	30.19	Ordu	29.98	Elazığ	31.05	Tokat	28.98	Kırşehir	28.93	Bitlis	26.33	Ordu	28.79
24	Bitlis	30.29	Nevşehir	30.06	Sivas	31.09	Şırnak	29.02	Elazığ	28.98	Bingöl	26.34	Çanakkale	28.91
25	Kütahya	30.36	Tunceli	30.14	Nevşehir	31.20	Sivas	29.09	Erzincan	28.99	Gümüşhane	26.58	Kırşehir	29.25
26	Kırklareli	30.61	Giresun	30.45	Uşak	31.29	Kırşehir	29.28	Karabük	29.46	Balıkesir	26.65	Bingöl	29.28
27	Giresun	30.75	Uşak	30.57	Ordu	31.43	Denizli	29.38	Edirne	29.59	Rize	27.01	Trabzon	29.28
28	Tokat	30.96	Niğde	30.58	Malatya	31.47	Bilecik	29.40	Aydın	29.71	Sivas	27.56	Kütahya	29.38
29	Niğde	31.09	Artvin	30.61	Kahramanmra	31.57	Aksaray	29.62	Tunceli	29.73	Malatya	27.75	Aksaray	29.38
30	Çanakkale	31.12	Aydın	30.75	Tokat	31.83	Nevşehir	29.76	Trabzon	29.77	Amasya	27.97	Rize	29.46
31	Kars	31.26	Karaman	30.89	Kars	32.01	Karabük	29.87	Çanakkale	29.93	Edirne	28.07	Bitlis	29.74
32	Rize	31.45	Elazığ	30.96	Giresun	32.06	Karaman	29.91	Ordu	30.15	Kırıkkale	28.11	Balıkesir	30.04
33	Aydın	31.48	Karabük	31.01	Niğde	32.07	Balıkesir	30.04	Niğde	30.27	Afyon	28.25	Kilis	30.20
34	Denizli	31.49	Çanakkale	31.08	Aksaray	32.20	Iğdır	30.08	Kars	30.40	Tokat	28.33	Edirne	30.23
35	Tekirdağ	31.71	Balıkesir	31.10	Bolu	32.25	Kars	30.22	Aksaray	30.52	Uşak	28.37	Zonguldak	30.31
36	Aksaray	31.78	Trabzon	31.17	Zonguldak	32.35	Aydın	30.25	Giresun	30.58	Ordu	28.51	Uşak	30.36
37	Kilis	31.79	Kars	31.22	Bingöl	32.39	Bingöl	30.32	Amasya	30.62	Siirt	28.66	Ağrı	30.36
38	Edirne	31.82	Malatya	31.23	Edirne	32.43	Yozgat	30.39	Bolu	30.68	Aydın	28.93	Afyon	30.36
39	Elazığ	31.86	Edirne	31.35	Aydın	32.54	Kütahya	30.44	Zonguldak	30.79	Trabzon	28.94	Niğde	30.41
40	Bolu	31.94	Samsun	31.55	Balıkesir	32.79	Ağrı	30.56	Rize	30.83	Manisa	29.06	Nevşehir	30.41
41	Uşak	31.99	Adıyaman	31.55	Kırşehir	32.91	Giresun	30.58	Manisa	30.92	Yozgat	29.08	Karabük	30.44
42	Bingöl	32.02	Kahramanmra	31.61	Trabzon	32.95	Isparta	30.59	Adıyaman	30.92	Ağrı	29.33	Samsun	30.45
43	Ağrı	32.03	Kırşehir	31.95	Çanakkale	32.95	Muğla	30.84	Karaman	31.00	Zonguldak	29.35	Denizli	30.48
44	Samsun	32.04	Bingöl	32.13	Denizli	33.08	Malatya	30.87	Samsun	31.04	Giresun	29.82	Aydın	30.52
45	Karabük	32.11	Rize	32.23	Samsun	33.29	Elazığ	30.98	Kahramanmra	31.30	Elazığ	29.93	Malatya	30.67
46	Malatya	32.13	Denizli	32.40	Yalova	33.35	Kırklareli	31.01	Muğla	31.30	Adıyaman	30.40	Muğla	30.72
47	Zonguldak	32.14	Kırklareli	32.57	Ağrı	33.37	Edirne	31.02	Uşak	31.33	Kars	30.40	Adıyaman	30.84
48	Balıkesir	32.40	Ağrı	32.58	Konya	33.48	Samsun	31.16	Eskişehir	31.35	Kırklareli	30.67	Muş	31.15
49	Kahramanmra	32.48	Kayseri	32.60	Karabük	33.55	Zonguldak	31.17	Denizli	31.39	Kilis	30.67	Karaman	31.17
50	Şanlıurfa	32.64	Muğla	32.94	Rize	33.56	Bolu	31.50	Malatya	31.43	Kahramanmra	30.73	Kahramanmra	31.17
51	Sakarya	32.69	Kırıkkale	33.17	Kırklareli	33.77	Kırıkkale	31.64	Nevşehir	31.56	Batman	30.76	Elazığ	31.67
52	Adıyaman	32.91	Zonguldak	33.35	Muğla	33.97	Trabzon	31.73	Balıkesir	31.64	Nevşehir	30.87	Kırıkkale	31.77
53	Trabzon	33.13	Siirt	33.68	Manisa	34.47	Manisa	31.89	Ağrı	32.01	Niğde	30.94	Kırklareli	31.87
54	Muş	33.54	Konya	33.95	Siirt	34.51	Hakkari	32.24	Konya	32.51	Aksaray	31.08	Konya	31.93
55	Manisa	33.64	Eskişehir	34.14	Adıyaman	34.81	Şanlıurfa	32.37	Osmaniye	32.76	Samsun	31.12	Düzce	32.01
56	Konya	33.68	Şanlıurfa	34.30	Muş	35.11	Osmaniye	32.54	Kırklareli	32.96	Yalova	31.59	Manisa	32.10
57	Muğla	33.83	Yalova	34.37	Eskişehir	35.11	Rize	32.63	Muş	33.24	Denizli	31.64	Osmaniye	32.46
58	Kırıkkale	33.87	Muş	34.47	Osmaniye	35.76	Tekirdağ	32.73	Iğdır	33.32	Muğla	31.70	Yalova	32.65
59	Mersin	33.96	Manisa	34.54	Kırıkkale	35.84	Antalya	32.82	Hakkari	33.67	Konya	31.73	Eskişehir	32.65
60	Siirt	34.32	Düzce	35.28	Şanlıurfa	35.92	Konya	32.85	Kırıkkale	33.96	Mardin	32.12	Iğdır	32.67
61	Iğdır	34.40	Antalya	35.29	Antalya	36.31	Kayseri	33.37	Şanlıurfa	34.15	Mersin	32.20	Kayseri	33.89
62	Eskişehir	35.47	Osmaniye	35.43	Düzce	36.35	Düzce	33.56	Sakarya	34.40	Karabük	32.31	Mersin	33.92
63	Antalya	35.94	Sakarya	35.66	Hakkari	36.43	Eskişehir	33.76	Mardin	34.68	Muş	32.85	Hakkari	34.58
64	Hakkari	35.98	Tekirdağ	35.72	Sakarya	36.59	Yalova	33.79	Mersin	34.76	Tekirdağ	33.24	Tekirdağ	34.68
65	Mardin	36.01	Hakkari	36.38	Van	36.65	Muş	33.83	Bingöl	34.81	Şırnak	33.61	İzmir	34.89
66	Kırşehir	36.14	İzmir	36.69	Tekirdağ	36.96	Mersin	34.28	İzmir	35.60	Sakarya	33.61	Antalya	35.02
67	Osmaniye	36.85	Iğdır	36.92	İzmir	37.55	Sakarya	34.69	Kayseri	35.61	Antalya	34.12	Mardin	35.26
68	Kayseri	36.86	Mersin	37.08	İstanbul	37.83	Mardin	34.71	Antalya	35.78	Eskişehir	34.66	Hatay	35.56
69	İzmir	37.14	Mardin	37.47	Kayseri	37.98	İzmir	34.95	Ankara	36.04	Iğdır	34.77	Sakarya	36.23
70	Van	37.34	Hatay	37.51	Hatay	38.06	Kilis	35.07	Tekirdağ	36.24	Van	34.80	Ankara	36.28
71	Hatay	38.28	Ankara	37.79	Mersin	38.19	Siirt	35.39	Bursa	36.52	Kayseri	35.10	Batman	36.38
72	Ankara	38.48	Van	38.12	Şırnak	38.20	Van	35.43	Hatay	36.64	Kocaeli	35.14	Van	36.48
73	Kocaeli	38.60	Bursa	38.15	Iğdır	38.56	Ankara	35.67	Van	37.13	Ankara	35.72	Siirt	36.54
74	Bursa	38.92	Kocaeli	38.90	Ankara	38.78	Hatay	36.01	Batman	37.26	İzmir	36.20	Kocaeli	36.60
75	Şırnak	38.95	Aksaray	39.01	Bursa	39.57	Kocaeli	36.20	Kocaeli	37.90	Şanlıurfa	36.67	Bursa	36.78
76	Gaziantep	40.85	Batman	39.86	Mardin	39.85	Batman	36.59	Adana	38.00	Hatay	36.83	Şanlıurfa	36.87
77	Adana	40.88	Diyarbakır	40.25	Batman	40.54	Diyarbakır	36.77	Diyarbakır	38.29	Bursa	37.24	Diyarbakır	38.10
78	Batman	41.41	Şırnak	40.27	Kocaeli	40.62	Bursa	37.03	Gaziantep	38.93	Diyarbakır	40.21	Adana	38.31
79	Diyarbakır	42.88	Adana	40.96	Diyarbakır	41.70	Adana	40.01	Siirt	40.80	Gaziantep	40.56	Şırnak	38.39
80	İstanbul	45.09	Gaziantep	41.07	Adana	42.77	Gaziantep	40.02	Şırnak	41.92	Adana	40.90	Gaziantep	39.82
81			İstanbul	45.40	Gaziantep	43.10	İstanbul	45.96	İstanbul	45.54	İstanbul	44.62	İstanbul	43.96

Şekil 6 *: İl bazında oluşturulmuş derslik başına düşen öğrenci Gini ve Theil endeksi*

(sadece Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer bakanlıklara bağlı tüm kamu okulları)



Eşitsizlik endeksi sadece kamu okulları hesaba katıldığında da genel eğilim olarak neredeyse ihmal edilecek küçük farklılıklar göstermektedir. Şekil 6'dan da görüldüğü üzere eşitsizlik 2001 yılından 2004 yılına kadar artmış, 2005 yılında ise düşme eğilimindedir.

Ek 3

Aşağıdaki tablolarda farklı yıllar için $OSS_t = \alpha + \beta ORT_t + \varepsilon_t$ denklemindeki parametrelerin tahmin sonuçları verilmiştir. Bu denklemdeki değişkenlerden OSS_t t yılındaki ÖSS başarısını ORT_t t yılı için öğretmen başına düşen öğrenci sayısını göstermektedir. α denklemdeki sabit terim olup ε_t hata terimini (gürültü) vermektedir.

$OSS_{2003} = \alpha + \beta ORT_{2003} + \varepsilon_t$ denklemi için regresyon sonuçları

Bağımsız değişkenler	Katsayılar	Standard Sapma	t-İstatistiği	Anlamlılık Seviyesi (P)
α	161.9167	1.568035	103.26	0.000
ORT_{2003}	-0.2129119	0.0595607	-3.57	0.001

F(1,79)=12.78, R^2=0.1392, Düzeltilmiş R^2 =0.1283.

$OSS_{2004} = \alpha + \beta ORT_{2004} + \varepsilon_t$ denklemi için regresyon sonuçları

Bağımsız değişkenler	Katsayılar	Standard Sapma	t-İstatistiği	Anlamlılık Seviyesi (P)
α	160.2971	1.405531	114.05	0.000
ORT_{2004}	-0.2897851	0.0619214	-4.68	0.000

F(1,79)=21.9, R^2=0.2171, Düzeltilmiş R^2 =0.2071.

$OSS_{2005} = \alpha + \beta ORT_{2005} + \varepsilon_t$ denklemi için regresyon sonuçları

Bağımsız değişkenler	Katsayılar	Standard Sapma	t-İstatistiği	Anlamlılık Seviyesi (P)
α	161.444	1.180748	136.73	0.000
ORT_{2005}	-0.3036121	0.0499765	-6.08	0.000

F(1,79)=36.91, R^2=0.3184, Düzeltilmiş R^2 =0.3098.

$OSS_{2006} = \alpha + \beta ORT_{2006} + \varepsilon_t$ **denklemi için regresyon sonuçları**

Bağımsız değişkenler	Katsayılar	Standard Sapma	t-İstatistiği	Anlamlılık Seviyesi (P)
α	172.4467	1.211777	142.31	0.000
ORT_{2006}	-0.3826248	0.0541398	-7.07	0.000

F(1,79)= 49.95, R^2 =0.3873, Düzeltilmiş R^2 =0.3796.